

Samen
naar beter

 vereniging van
rekenkamers

BMC
BY RANDSTAD

Metasynthese decentralisaties Sociaal Domein

12 maart 2026

Rapport
Vereniging van
Rekenkamers

Classificatie
Openbaar

Projectnummer
P0055128

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Hoofdstuk 1 Inleiding	3
1.1 Achtergrond en aanleiding	3
1.2 Doelstelling, onderzoeksvraag en onderzoeksaanpak	3
1.3 Leeswijzer	3
Hoofdstuk 2 Update van de bestaande meta-analyses	4
2.1 Beknopte analyse van onderzoeken naar de decentralisaties	4
2.2 Aanvullingen bestaande meta-analyse Jeugdhulp, Wmo en Schuldhulpverlening	5
2.3 Beknopt overzicht meta-analyse Participatiewet	11
Hoofdstuk 3 Vergelijking tussen de domeinen	14
3.1 Vergelijking conclusies en aanbevelingen	14
3.2 Vergelijking gemeente-overstijgende vraagstukken	16
3.3 Vergelijking witte vlekken	18
Hoofdstuk 4 Lessen en conclusies decentralisaties	21
4.1 Achtergrond	21
4.2 Wat we leren uit de vergelijking: overkoepelende conclusies	21
4.3 Lessen voor rekenkameronderzoek	25
Bijlage 1 Overzicht nieuwe onderzoeken	28
Bijlage 2 Voorbeeld onderzoeksvragen	30

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Samenvatting

Doelstelling en context van de metasynthese

Het doel van deze metasynthese is het maken van een overkoepelende analyse van de vier eerder uitgevoerde meta-analyses over rekenkameronderzoek naar Jeugdhulp, Wmo, Participatiewet en Schuldhulpverlening. Daarnaast worden de meta-analyses van Jeugdhulp, Wmo en Schuldhulpverlening bijgewerkt met de bevindingen van rekenkameronderzoeken die zijn gepubliceerd na het uitkomen van deze meta-analyses. Op die manier wordt rekenkameronderzoek dat sinds 2016 naar deze onderwerpen is uitgevoerd integraal met elkaar vergeleken binnen deze metasynthese. Daarmee kunnen we over de grenzen van de individuele beleidsterreinen heen kijken en achterhalen wat we kunnen leren van de decentralisaties binnen het Sociaal Domein aan de hand van de uitgevoerde rekenkameronderzoeken. Ook leren we een aantal belangrijke lessen voor rekenkameronderzoek in z'n algemeenheid, zie hiervoor het kader hieronder.

Lessen voor rekenkameronderzoek

Op basis van de bevindingen van deze metasynthese zijn, naast de overkoepelende conclusies over de decentralisaties, ook algemene lessen te trekken voor rekenkamers. Deze lessen kunnen rekenkamers ondersteunen bij nieuw onderzoek in het algemeen en zijn geformuleerd als drie aanbevelingen.

Aanbeveling 1: Ga voorbij generieke aanbevelingen over beleidsdoelstellingen en monitoring.

Rekenkamers zouden moeten achterhalen hoe zij raden kunnen helpen sturen op politieke hoofdlijnen en maatschappelijke effecten (outcome) in plaats van enkel op technische output. Dit vraagt om een andere manier van kijken naar onderzoeksvragen en resultaten.

Aanbeveling 2: Positioneer de griffie als strategisch partner van de raad.

De griffie kan raadsleden ondersteunen bij het agenderen van complexe thema's op het juiste abstractieniveau en de opvolging van langetermijnafspraken bewaken. Rekenkamers kunnen in hun aanbevelingen de griffie expliciet adresseren in deze faciliterende rol.

Aanbeveling 3: Focus op integraal onderzoek met aandacht voor het perspectief van de inwoner.

Door het perspectief van de inwoner of de professional in de praktijk centraal te stellen, worden maatschappelijke effecten en lacunes in de uitvoering zichtbaar die anders verborgen blijven. Dit type onderzoek werkt bovendien agenderend voor de raad.

Vergelijking tussen de domeinen: overeenkomsten, verschillen en lacunes

De vergelijking van de meta-analyses Jeugdhulp, Wmo, Participatiewet en Schuldhulpverlening legt een aantal overkoepelende patronen bloot:

Overeenkomsten in conclusies en aanbevelingen

- **Beleid en monitoring:** Domeinbreed constateren rekenkamers dat beleid en doelstellingen onvoldoende concreet en SMART zijn geformuleerd, wat effectieve monitoring en controle door de raad bemoeilijkt.
- **Informatievoorziening:** Er is een structureel knelpunt op het gebied van informatievoorziening aan de raad. Het college moet tijdig begrijpelijke, goede en relevante informatie op het juiste niveau verstrekken die aansluit bij beleidsdoelen en inzicht geeft in effectiviteit en efficiëntie. De raad moet ook proactief

zijn door actief zijn informatiebehoefte te formuleren, te sturen op een betere informatievoorziening en het college te bevragen waar nodig.

- **Toegang en bereik:** Het beeld rond de toegang tot zorg en dienstverlening is ambivalent; in alle domeinen blijft het bereiken van kwetsbare doelgroepen een grote uitdaging.
- **Uitvoeringsdruk:** Hoge werkdruk, administratieve lasten en personeelskrapte worden in bijna alle meta-analyses genoemd als belemmering voor een optimale uitvoering.
- **Transformatiedoelen:** De beoogde transformatiedoelen, zoals ontschotting en integrale hulpverlening, worden veelal niet of slechts ten dele bereikt.

Gedeeltelijke overeenkomsten en verschillen

- **Financiële grip:** Vooral binnen Wmo en Jeugdhulp vormen de sterk stijgende kosten en het gebrek aan financiële grip dominante thema's.
- **Zorgfraude:** Er wordt op dit specifieke Wmo- en Jeugdhulp onderwerp geconstateerd dat er vaak nog weinig politiek-bestuurlijke prioriteit aan het onderwerp gegeven wordt.
- **Preventie:** Preventie en vroegsignalering worden als cruciale succesfactoren aangemerkt binnen Jeugdhulp en Schuldhulpverlening.

Witte vlekken (lacunes)

- **Integraliteit:** Er is een gebrek aan onderzoek naar de werkelijke samenhang en integraliteit tussen de verschillende wetten binnen het Sociaal Domein.
- **Informatievoorziening en sturing:** Er is behoefte aan onderzoek naar de informatievoorziening en de kaderstellende, controlerende en sturende rol van de raad en het college over de verschillende beleidsterreinen heen, dus niet alleen binnen het Sociaal Domein.
- **Effectiviteit en doelmatigheid:** Hoewel het toetsen van de doeltreffendheid en doelmatigheid meestal een doel is van onderzoek, slagen rekenkamers er nog onvoldoende in om daadwerkelijk de effectiviteit van beleid te onderzoeken.
- **Inwonersperspectief:** Onderzoek dat start bij de ervaringen van de inwoner (bottom-up) in plaats van bij het beleidskader is nog schaars.

DoeMee-onderzoek 2026: Onderzoek naar de weerbaarheid van gemeenten en samenwerkingsverbanden tegen zorgfraude

De Vereniging van Rekenkamers ziet het sterke belang van onderzoek naar zorgfraude gezien de grote maatschappelijke impact. Daarom zet de vereniging in 2026 het jaarlijkse DoeMee-onderzoek hiervoor in. Dit grootschalige onderzoek brengt voor 140 gemeentelijke rekenkamers in kaart welke maatregelen gemeenten nemen om fraude binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet te voorkomen en te bestrijden. Het onderzoek richt zich op twee kernvragen:

- Hoe weerbaar zijn gemeenten en samenwerkingsverbanden tegen zorgfraude binnen de Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet?
- Welke aanpak en maatregelen nemen gemeenten om zorgfraude tegen te gaan, zowel preventief als repressief, en wat zijn de redelijkerwijs te verwachten effecten hiervan?

Het onderzoek levert begin 2027 twee producten op. Elke deelnemende rekenkamer ontvangt een eigen lokale rapportage waarmee deze lokale rekenkamer gerichte aanbevelingen kan doen aan de eigen gemeenteraad. Daarnaast levert het een overkoepelend landelijk rapport op dat trends, hiaten en strategieën in de strijd tegen zorgfraude in het algemeen inzichtelijk maakt.

Hoofdstuk 1 | Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

Een van de speerpunten van de Vereniging van Rekenkamers is het **uitwisselen en delen van kennis op het gebied van rekenkameronderzoek**. Elke gemeente heeft een rekenkamer of zou een rekenkamer moeten hebben. Hierbij is het onvermijdelijk dat deze rekenkamers onderzoek doen naar dezelfde onderwerpen. Immers, veel overheden zijn bezig met dezelfde onderwerpen en vraagstukken. Om deze kennis te verzamelen en op een gestructureerde manier te ontsluiten maakt de vereniging **metadossiers en meta-analyses**. Deze geven voor een specifiek onderwerp een overzicht van de inhoud, opzet en uitkomsten van rekenkameronderzoeken en een verdiepend inzicht in de betekenis van de bevindingen. Met deze **metasynthese** brengt de vereniging nog een verdiepingsslag aan op deze meta-analyses met een onderwerp dat zich hier bij uitstek voor leent: **de decentralisaties binnen het Sociaal Domein**.

1.2 Doelstelling, onderzoeksvraag en onderzoeksaanpak

De doelstelling van deze metasynthese is **een overzicht geven over de beleidsterreinen heen die samen het Sociaal Domein vormen**. Wat kunnen we leren uit de vergelijking van de rekenkameronderzoeken die binnen het Sociaal Domein¹ zijn uitgevoerd? De uitkomsten van deze metasynthese zijn nuttig en bruikbaar voor zowel rekenkamers als voor beleidsmakers, raadsleden en overige geïnteresseerden. De onderzoeksvragen die in deze metasynthese centraal staan luiden als volgt:

1. **Hoe verhouden de uitkomsten van de meta-analyses Jeugdhulp, Wmo, Schuldhulpverlening en Participatiewet zich tot elkaar?**
2. **In hoeverre zijn er overkoepelende conclusies te trekken of lessen te leren, gerelateerd aan de decentralisatie van deze taken?**

Het onderzoek is opgedeeld in twee delen. In het eerste deel hebben we een update van de bestaande meta-analyses gemaakt. De definitieve selectie van rapporten is vastgesteld op 17 november 2025. Rapporten die na deze datum zijn verschenen, zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Een overzicht van de geselecteerde rapporten is terug te vinden in bijlage 1. We hebben de conclusies en aanbevelingen uit de onderzoeken gehaald en geanalyseerd. Vervolgens hebben we deze naast de uitkomsten van de bestaande meta-analyses gelegd en als update verwerkt in deze rapportage. Vervolgens hebben we in deel twee alle meta-analyses naast elkaar gelegd om een vergelijking tussen de meta-analyses te maken en overkoepelende conclusies te trekken en lessen te leren, gerelateerd aan de decentralisaties. Voor de analyses hebben we gebruikgemaakt van interne kennis en een klankbordgroep met interne en externe leden. Ook hebben we gebruikgemaakt van AI bij het samenvatten en analyseren van de conclusies en aanbevelingen uit de onderzoeksrapporten, waarbij we hebben gewerkt vanuit het human-in-the-loop principe.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beknopte analyse van vroege rekenkameronderzoeken naar de decentralisaties (2013-2015), een update en aanvulling van de bestaande meta-analyses Jeugdhulp, Wmo en Schuldhulpverlening en een beknopt overzicht van de meta-analyse Participatiewet. Hoofdstuk 3 vormt de kern van de metasynthese, waarin de uitkomsten van de hiervoor genoemde meta-analyses met elkaar vergeleken worden. Hoofdstuk 4 sluit het rapport af met lessen en conclusies die getrokken kunnen worden uit deze metasynthese. Bijlage 1 biedt een overzicht van de nieuwe rekenkameronderzoeken die zijn gebruikt voor de update van de bestaande meta-analyses en bijlage 2 bevat een voorbeeld van de onderzoeksvragen.

¹ Voor deze metasynthese vallen de volgende beleidsvelden onder het Sociaal Domein: Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en Schuldhulpverlening.

Hoofdstuk 2 | Update van de bestaande meta-analyses

Aangezien een deel van de meta-analyses die onderdeel zijn van deze metasynthese al enige jaren geleden gemaakt zijn, geven we in dit hoofdstuk een beknopte update van deze meta-analyses. Deze update geven we aan de hand van de conclusies en aanbevelingen uit de nieuwe onderzoeken. Daarnaast beginnen we dit hoofdstuk met een korte beschrijving van de conclusies en aanbevelingen van rekenkameronderzoeken die uitgevoerd zijn rondom de implementatie van de decentralisaties en zich specifiek hierop hebben gericht en hebben we ook de conclusies en aanbevelingen van de zeer recent gepubliceerde meta-analyse Participatiewet opgenomen.

2.1 Beknopte analyse van onderzoeken naar de decentralisaties

Voor deze metasynthese hebben we ook negen rekenkameronderzoeken bestudeerd die zijn uitgevoerd in de aanloop naar en de directe nasleep van de decentralisaties in het Sociaal Domein. Deze onderzoeken, uitgevoerd in de periode van medio 2013 tot en met 2015, hebben plaatsgevonden op een belangrijk moment in het proces van de decentralisaties. Deze rapporten bieden inzicht in de verwachtingen, de beleidstheorieën en de bestuurlijke inrichting aan het begin van deze grote verandering. Een overzicht van de negen onderzoeken is terug te vinden in bijlage 1.

Doel en aard van de onderzoeken

Wat direct opvalt bij de bestudering van deze rapporten, is de insteek van de onderzoeken. In tegenstelling tot vaak voorkomend rekenkameronderzoek dat achteraf toetst, zijn deze onderzoeken gericht op beleid in ontwikkeling en het toetsen van randvoorwaarden voor effectiviteit. Het primaire doel was veelal om de gemeenteraad in positie te brengen. De decentralisaties brachten voor gemeenten een enorme toename van taken en budgetten met zich mee, gepaard met financiële risico's en een nieuwe verantwoordelijkheid voor kwetsbare inwoners. De centrale vraag in veel van deze onderzoeken is dan ook hoe de raad zijn kaderstellende en controlerende rol adequaat kan invullen in dit nieuwe, complexe domein.

Overeenkomsten: de belofte van transformatie

In de onderzochte rapporten zien we een sterke inhoudelijke consensus over de beoogde transformatie. De gemene deler in de beleidstheorieën is de verschuiving van verzorgingsstaat naar een model gebaseerd op zelfredzaamheid en 'eigen kracht' van de burger. Daarnaast worstelen vrijwel alle onderzochte gemeenten met het spanningsveld tussen lokale autonomie en noodzakelijke regionale samenwerking, waarbij de democratische controle door de individuele gemeenteraad onder druk komt te staan. Ook de informatievoorziening blijkt een universeel knelpunt; raden geven aan behoefte te hebben aan meer dan alleen cijfers, namelijk ook aan kwalitatieve inzichten en verhalen uit de samenleving om de effecten van het beleid echt te kunnen duiden.

Verschillen: focus en diepgang

Hoewel de hoofdlijnen overeenkomen, variëren de onderzoeken in focus. Sommige rapporten, zoals die van Stichtse Vecht² en Hoorn³, richten zich breed op de algemene organisatorische voorbereiding en de governancestructuur van alle drie de decentralisaties. Andere onderzoeken zoomen dieper in op specifieke instrumenten of deelgebieden. Zo richtte het onderzoek in Leudal⁴ zich specifiek op het inkoop- en

² [Stichtse Vecht - De voorbereiding op de decentralisaties in Stichtse Vecht, juni 2014](#)

³ [Hoorn - Decentralisaties, juni 2013](#)

⁴ [Leudal - Decentralisaties en inkoopbeleid, juni 2014](#)

aanbestedingsbeleid als sturingsinstrument, terwijl Amsterdam⁵ en Zaanstad⁶ zich concentreerden op de 'proeftuinen' en de vorming van wijkteams/ouder-en-kindteams als voorbode van het nieuwe jeugdstelsel. Veenendaal⁷ legde de nadruk specifiek op de sturing en monitoring vanuit de raad via instrumenten zoals een 'projectenboek'.

Belang en context voor de metasynthese

Deze onderzoeken zijn een belangrijk startpunt van onze metasynthese. Ze leggen aannames bloot waarop het huidige stelsel is gebouwd, zoals de verwachting dat preventie en inzet op eigen kracht op termijn zouden leiden tot minder dure, gespecialiseerde zorg. Door deze vroege onderzoeken als context te gebruiken, kunnen we in de vergelijking met latere rapporten bekijken wat hiervan is terechtgekomen. Zijn de beloofde financiële besparingen door ontschotting waargemaakt? Is de informatiepositie van de raad, die in deze vroege fase al als zorgpunt werd aangemerkt, inmiddels verbeterd? Deze vroege waarschuwingen en aanbevelingen vormen een deel van de meetlat waarlangs we de onderzoeken naar de Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en Schuldhulpverlening in de latere jaren zullen leggen.

2.2 Aanvullingen bestaande meta-analyse Jeugdhulp, Wmo en Schuldhulpverlening

Voordat u de update van de meta-analyses begint te lezen is het belangrijk om te weten dat het hier gaat om een samenvatting van de meta-analyses die wordt aangevuld. Voor de volledige context van de conclusies verwijzen we u terug naar de oorspronkelijke meta-analyses. De linkjes hiernaar zijn opgenomen in de voetnoten.

Jeugdhulp

Conclusies

In de meta-analyse die KokxDeVoogd in 2022⁸ heeft uitgevoerd, is ervoor gekozen om per vooraf gedefinieerd thema een hoofdconclusie te trekken. Deze vatten ze vervolgens zelf samen in een tabel en beschrijven ze in de tekst van de meta-analyse zelf uitgebreid. Om deze metasynthese beknopt te houden hebben we ervoor gekozen de tabel van KokxDeVoogd integraal over te nemen.

1. **Beleidskaders:** Beleid en doelstellingen onvoldoende concreet en SMART geformuleerd.
2. **Financiën:** Onvoldoende grip op "financiën" Jeugdzorg; kosten en kostenbeheersing.
3. **Sturing:** Positief over sturende rol college.
4. **Kaderstelling:** Kaderstellende rol van raad beperkt door tekortkomingen in beleid en doelstellingen.
5. **Controle:** Beperkte controlerende rol raad samenhangend met tekortkomingen in kaderstelling.
6. **Toezicht:** Geen integrale monitor van het Jeugdbeleid; deze is wel in ontwikkeling. Beperkt aantal rekenkamers onderzoeken (verplichte) clientervaringsonderzoeken.
7. **Informatievoorziening:** In overwegende mate ontoereikend samenhangend met ontbreken concreet beleid en doelstellingen.
8. **Organisatie:** Rekenkamers kunnen moeilijk conclusies trekken over het bereiken van de transformatiedoelen. Positieve en negatieve beoordelingen van rol gemeente in het netwerk. Overwegend positief over rol J&G-coaches. Wachtlijsten door gering aantal rekenkamers onderzocht.
9. **Toegang:** Positief over organisatie van de toegang en verbeteringen in bereik; m.u.v. kwetsbare gezinnen.

⁵ [Metropool Amsterdam RA - Transformatie zorg voor de jeugd, september 2014](#)

⁶ [Metropool Amsterdam RZ - Transformatie zorg voor de jeugd Zaanstad, februari 2015](#)

⁷ [Veenendaal - Sturing op het Sociaal Domein, mei 2015](#)

⁸ [Meta-analyse Jeugdhulp, KokxDeVoogd, 2022](#)

10. **Praktijk uitvoering:** Grote diversiteit aan onderwerpen van onderzoek. Hoge werkdruk en administratieve lasten. Beperkt zicht op voortgang door ontbreken van procedures en rapportages. Positief over verbeteringen in de samenwerking tussen organisaties in het netwerk.
11. **Prestaties:** Voor rekenkamers is niet altijd duidelijk welke prestaties moeten worden bereikt. Gering aantal rekenkamers richt zich op wachtlijsten en continuïteit hulpverlening na transformatie.
12. **Resultaat en effectiviteit:** De meeste rekenkamers kunnen resultaat en effectiviteit van beleid moeilijk vaststellen: zicht op hulp aan jeugdigen die dat nodig hebben. Beperkt aantal rekenkamers oordelen negatief of hebben twijfels over effectiviteit: geen afname aantal zorgtrajecten, aantoonbaar niet de hulp geleverd die noodzakelijk is, onvoldoende inzet op preventie en vroegsignalering.
13. **Efficiëntie:** Beperkt aantal rekenkamers onderzoeken efficiëntie van beleid en uitvoering. Geen daling, maar stijging van kosten.

Aanbevelingen

KokxDeVoogd geeft aan vier rode draden te kunnen destilleren uit de aanbevelingen die gedaan zijn ter verbetering van beleid en uitvoering van de Jeugdhulp in de gemeenten. Ze geven aan dat de aanbevelingen vaak gericht zijn op specifieke aspecten en op de specifieke situatie in de gemeente waar het onderzoek heeft plaatsgevonden.

1. Doelen & beleid

Het formuleren van helder beleid en concrete doelstellingen voor Jeugdhulp is in vrijwel alle rekenkameronderzoeken als aanbeveling opgenomen. Pas als daarop wordt ingezet kan bijvoorbeeld goede monitoring worden opgezet en oordelen worden gegeven over doeltreffendheid en doelmatigheid.

2. Informatievoorziening

In de meeste rapporten wordt aanbevolen de informatievoorziening over beleid, uitvoering en resultaten te verbeteren. Zowel kwantitatieve als kwalitatieve data die betrekking hebben op de te bereiken doelen moeten beschikbaar worden gesteld. Dit om goed te kunnen monitoren op het bereiken van de doelen, maar ook om de raad in staat te stellen zijn controlerende rol uit te voeren. Daarbij wordt door verschillende rekenkamers aangegeven dat de raad hierin een actieve rol dient te nemen en dient te sturen op betere informatievoorziening. Informatievoorziening kan ook worden verbeterd door het structureel gebruik van regionale kennisprojecten en benchmarks met andere gemeenten.

3. Praktijk

In een groot aantal rapporten wordt aanbevolen om in te zetten op het ontwikkelen van werkafspraken en het intensiveren van contacten. Daarbij wordt vooral aandacht besteed aan het verbeteren van samenwerking met veldpartijen (o.a. Centra voor Jeugd en Gezin, scholen, huisartsen) ten behoeve van vroegsignalering, preventie en verbetering van doorstroom. In een aantal onderzoeken wordt aanbevolen om samen met partners een ontwikkelagenda of doelen op te stellen en hier samen naartoe te werken. Met name de samenwerking met huisartsen moet verbeteren, gelet op hun rol bij signalering en doorverwijzing. Daarnaast wordt aanbevolen om in te zetten op verbeteringen in de samenwerking tussen Centra voor Jeugd en Gezin, huisartsen en scholen en het monitoren op de gestelde doelen.

4. Preventie & vroegsignalering

In meerdere rekenkameronderzoeken wordt aanbevolen in te zetten op preventie en vroegsignalering waardoor escalatie kan worden voorkomen, effectiviteit van hulp verbetert en op termijn wachtlijsten afnemen en kosten verminderen.

Update

Sinds het opleveren van deze meta-analyse zijn 27 nieuwe onderzoeken naar het brede terrein van Jeugdhulp uitgekomen. De onderwerpen van deze onderzoeken zijn erg divers, bijvoorbeeld inzicht in oorzaken van de toename van kosten, welke effecten worden er bereikt, het krijgen van de juiste zorg, de behoeften van jeugdigen in relatie tot beleid, het aanbod en de uitvoering, de kaderstelling, controle en sturing door de raad, het bereiken van de transformatiedoelstellingen, zorgfraude en de regionale samenwerking en inkoop. Ook focussen een aantal onderzoeken specifiek op het preventieve deel binnen Jeugdhulp.

Uit de **analyse van de conclusies** van deze 27 rapporten blijkt dat ook in deze onderzoeken het beeld naar voren komt dat geschetst wordt in de hoofdconclusies van de meta-analyse van KokxDeVoogd. Doelen zijn bijvoorbeeld onvoldoende SMART geformuleerd. Dit heeft impact op de mate van kaderstelling en controle die door de raad kan worden uitgeoefend. Een aanvullende conclusie op basis van de update die hier verband mee houdt, is dat sommige onderzoeken laten zien dat raden extra beperkingen in sturing ervaren wanneer er sprake is van regionale samenwerking. Dit sluit goed aan bij het algemene beeld over door raden ervaren grip op regionale samenwerking, vaak in de vorm van gemeenschappelijke regelingen⁹.

De stijging van kosten en het structurele gebrek aan grip op kosten komen ook uit de analyse van de 27 rapporten naar voren. In sommige conclusies wordt daarbij ook aandacht besteed aan de invloed van een open-einderegeling op de ontwikkeling van kosten en de financiële grip die gemeenten kunnen hebben. Daarnaast blijkt uit de toegevoegde rapporten ook dat het nagenoeg niet mogelijk is vast te stellen of transformatiedoelen worden behaald en wordt er ook aangegeven dat inzicht in effectiviteit van beleid niet mogelijk of beperkt is. Ook zijn er een aantal onderzoeken gedaan naar zorgfraude.¹⁰

Wanneer we kijken naar de conclusies die getrokken worden over de toegang, dan zien we in de 27 rapporten ambivalente conclusies. Waar KokxDeVoogd aangeeft dat de rekenkameronderzoeken positief zijn over de organisatie van de toegang, zien we in de aanvullende rapporten dat er ook kanttekeningen worden genoemd. Ook in deze rapporten wordt in z'n algemeenheid positief gesproken over bijvoorbeeld de laagdrempeligheid, vindbaarheid en de inzet van de professionals, maar er komen in sommige onderzoeken ook zorgen naar boven. Zorgen die genoemd worden zijn bijvoorbeeld de toenemende druk en beperkte capaciteit, knelpunten bij de inrichting van verschillende bedrijfsvoeringstaken en wachtlijsten voor vervolgzorg.

In het verlengde van toegang tot jeugdhulp ligt het onderwerp preventie en vroegsignalering. In de eerdere meta-analyse is beschreven dat een beperkt aantal rekenkamers daar onderzoek naar heeft gedaan. De conclusie die enkele rekenkamers trekken is dat er weinig zicht is op de effecten van preventieve maatregelen en vroegsignalering. De conclusie over de samenwerking is verdeeld - een deel is positief over samenwerkingsrelaties met scholen, huisartsen, Centra voor Jeugd en Gezin en verenigingen en een deel is kritisch over de belemmeringen in dit netwerk. Daar wordt met name ingezoomd op het gebrek aan inzicht en grip op de signalering door huisartsen. In de aanvullende rapporten is preventie als hoofdonderwerp van onderzoek ook enkele keren gekozen door de rekenkamer. Hieruit komt ook naar voren dat het zicht op effecten beperkt is, maar er wordt ook melding gemaakt van succesvolle preventie-initiatieven, een breed beschikbaar aanbod binnen het voorliggende veld of de toekomstbestendigheid van het preventieve beleid en aanbod. Samenwerking met stakeholders/betrokkenen kan goed lopen, maar kan soms ook nog verder geoptimaliseerd worden.

⁹ Op dit moment (maart 2026) wordt een meta-analyse over regionale samenwerkingen uitgevoerd in opdracht van de Vereniging van Rekenkamers. Deze wordt binnenkort gepubliceerd. Voor meer informatie over grip op regionale samenwerkingen in relatie tot de raad, zie daarvoor deze meta-analyse.

¹⁰ Zie voor de uitgebreidere beschrijving van de conclusies op dit onderwerp punt 6 van de conclusies en aanbevelingen bij onderdeel Wmo op pagina 9 en de toevoeging in de update op pagina 10.

Als we de overstap maken van conclusies naar de **analyse van de aanbevelingen**, dan zien we dat de rode lijn in de 27 aanvullende rapporten zeer sterk overeenkomt met de rode lijn die in de eerdere meta-analyse is beschreven. Met stip bovenaan staan aanbevelingen die gaan over de **vertaling van beleid naar concrete doelen met meetbare indicatoren, evenals aanbevelingen over de informatiepositie van de raad**. Bij de aanbevelingen over de informatiepositie van de raad wordt aandacht gevraagd voor zowel kwantitatieve data als kwalitatieve data, met soms de toevoeging dat het bij kwantitatieve data niet alleen gaat over tellen/output maar ook gaat over (maatschappelijke) effecten/inzicht in helpt het echt. De rol die de raad zelf speelt/moet spelen bij het aangeven waar hun informatiebehoefte ligt, komt ook in deze aanbevelingen prominent naar voren. De raad wordt ook in sommige aanbevelingen gevraagd proactiever te zijn en bijvoorbeeld zelf informatie te verzamelen tijdens werkbezoeken en gesprekken met cliëntenraden, door een doelstellingendebat te organiseren als aanloop naar het proces van voorbereiding op een beleidsplan of door een regionaal platform voor raadsleden te initiëren.

Ook de aanbevelingen over de **praktijk** komen in essentie met elkaar overeen. Waar nog aanvullend aandacht voor wordt gevraagd is bijvoorbeeld de overgang van 18- naar 18+, al dan niet in relatie tot de ontschotting van de inkoop (0-100 jaar). Bovendien zijn er in deze rapporten wel aanbevelingen opgenomen over verwijzers en over samenwerking, maar gaan deze minder over huisartsen en meer over de gehele keten van samenwerkingspartners.

In de 27 rapporten is ook aandacht voor **preventie**, in sommige rapporten is het zelfs het centrale onderwerp zoals we eerder al aangaven. Hierdoor gaan de aanbevelingen over preventie ook dieper dan de generieke aanbeveling die in de eerdere meta-analyse naar voren komt waar in meerdere rekenkameronderzoeken wordt aanbevolen om in te zetten op preventie en vroegsignalering. Diepere aanbevelingen op preventie gaan bijvoorbeeld over de locatie waar preventieve activiteiten plaats kunnen vinden (op school, in de wijk), wie een rol kunnen spelen in deze preventieve aanpak (zorg versus niet zorg, professioneel versus vrijwilligers), de integraliteit van het aanbod, de monitoring van effecten en de beleidstheorie achter de inzet van preventie.

Wat opvalt, is dat er in deze aanbevelingen regelmatig naar goede voorbeelden uit andere gemeenten verwezen wordt. Dit is een behulpzaam instrument om zowel raad als college meer richting te geven in wat te doen bij bepaalde aanbevelingen.

Wmo

Uit de meta-analyse die BMC in 2025¹¹ uitvoerde, komen zes centrale conclusies en zes aanbevelingen naar voren. Hierbij is het wel van belang om te melden dat sommige conclusies en aanbevelingen betrekking hebben op het merendeel van de onderzoeken, terwijl andere slechts relevant zijn voor een gedeelte van de onderzoeken. Dit komt door het brede scala aan thema's en onderwerpen op het gebied van Wmo waar rekenkamers onderzoek naar hebben gedaan.

Conclusies

1. Beleidsdoelstellingen, monitoring en sturing

Concrete beleidsdoelstellingen ontbreken regelmatig, evenals kritische prestatie-indicatoren of streefwaarden om effecten van doelstellingen te kunnen toetsen. Onvolledige, onzorgvuldige of onvoldoende monitoring van processen, zoals doorlooptijden of behaalde resultaten speelt hierbij een

¹¹ [Meta-analyse Wmo. BMC. 2025](#)

rol. Het gevolg van het ontbreken van deze informatie is dat de gemeenteraad vaak zijn controlerende en kaderstellende rol niet goed kan vervullen.

2. Toegang tot zorg en ondersteuning

Er is geen eenduidig beeld over de tevredenheid van cliënten met de toegang tot zorg en ondersteuning. Daarnaast geven sommige onderzoeken aan dat het toegangsproces niet aan de wettelijke vereisten, bijvoorbeeld in de informatieverstrekking aan cliënten, voldoet. Tot slot wordt onafhankelijke cliëntondersteuning weinig benut bij het aanvragen van ondersteuning en voorzieningen, deels omdat veel inwoners door tekortschietende informatievoorziening vanuit de gemeente niet weten dat deze hulp beschikbaar is.

3. Uitvoering van de Wmo en maatwerk

De samenwerking en afstemming binnen de zorgketen verlopen vaak niet optimaal, waardoor bijvoorbeeld complexe hulpvragen onvoldoende worden opgepakt en kwetsbare groepen mogelijk minder goed bereikt worden. Tevens worden de transformatiedoelen veelal niet of slechts ten dele gehaald. De verwachtingen rondom zelfredzaamheid en de inzet van het eigen netwerk van inwoners blijken in de praktijk soms te hoog. Wijkteams kampen daarbij soms met kwetsbaarheden zoals een hoge werkdruk, veel administratieve lasten en een gebrek aan duidelijke kaders. Hoewel cliënten over het algemeen positief zijn over de bejegening door hulpverleners, wordt er in de praktijk onvoldoende echt maatwerk geleverd en zorgt juridische onduidelijkheid soms voor verwarring.

4. Maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang staat onder druk door toenemende complexe problematiek, risico op terugval en capaciteitstekorten, terwijl de uitstroom stagneert door een gebrek aan passende woonruimte of bijvoorbeeld onvoldoende gemeentelijk zicht op cliënttrajecten.

5. Financiën van de Wmo

Gemeenten zien de kosten voor Wmo-voorzieningen sterk stijgen en realiseren de door de transitie beoogde besparingen vaak niet, waarbij de grip op de financiën wordt bemoeilijkt door autonome groei en landelijke maatregelen zoals het abonnementstarief.

6. Zorgfraude

Zorgfraude krijgt vaak nog te weinig politiek-bestuurlijke aandacht binnen gemeenten, preventieve maatregelen komen moeilijk van de grond of er is een gebrek aan capaciteit en borging om zorgfraude aan te kunnen pakken. Ook kan de informatievoorziening vanuit gemeente aan inwoners over oneigenlijk gebruik onvoldoende zijn.

Aanbevelingen

1. Versterk de rol van de gemeenteraad

Gemeenteraden moeten hun kaderstellende en controlerende rol versterken door hun informatiebehoefte actief te specificeren, waarbij het college moet zorgen voor begrijpelijke en relevante rapportages die inzicht geven in de daadwerkelijke beleidseffecten.

2. Stel concrete beleidsdoelen en daarbij behorende indicatoren op

Gemeenten moeten concrete, SMART-geformuleerde beleidsdoelen en bijbehorende indicatoren opstellen om de effecten en resultaten van het Wmo-beleid meetbaar en controleerbaar te maken.

3. Verbeter de toegankelijkheid van de Wmo

Gemeenten kunnen de toegankelijkheid van de Wmo deels verbeteren door aanvraagprocedures te vereenvoudigen, laagdrempelige toegangskanalen te creëren, helder te communiceren en proactief inwoners te benaderen die zelf de weg naar hulp niet vinden.

4. Verbeter de samenwerking binnen de zorgketen

Gemeenten moeten de samenwerking binnen de zorgketen verbeteren door een structurele leer- en

verbetercyclus te organiseren, waarmee samen met partners gewerkt wordt aan reflectie en optimalisatie van de Wmo-uitvoering.

5. Vergroot het gebruik van onafhankelijke cliëntondersteuning

Gemeenten moeten het gebruik van onafhankelijke cliëntondersteuning stimuleren door in te zetten op het waarborgen van de onafhankelijkheid en de voorziening actiever onder de aandacht te brengen bij inwoners.

6. Maak zorgfraude een politiek-bestuurlijke prioriteit

Gemeenten moeten de bestrijding van zorgfraude tot een politiek-bestuurlijke prioriteit maken door te investeren in voldoende capaciteit voor preventie en handhaving, en duidelijk te communiceren over de consequenties van oneigenlijk gebruik van Wmo-voorzieningen.

Update

Sinds het opleveren van deze meta-analyse zijn drie nieuwe onderzoeken uitgekomen. Dit zijn drie onderzoeken naar zeer specifieke thema's. De rekenkamer Wormerland¹² heeft onderzoek laten doen naar de uitvoering van de Wmo door de gemeente en het effect ervan op zelfredzaamheid. De Rekenkamer Amsterdam¹³ heeft onderzoek uitgevoerd naar de doeltreffendheid van de organisatie van de gemeentelijke processen rondom de Wmo-hulpmiddelen. Zeven rekenkamers uit Limburg¹⁴ hebben onderzoek laten doen naar de bestrijding van zorgfraude bij de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo en hoe dat mogelijk beter kan. Door de specificiteit van de onderwerpen bevatten deze rapporten per definitie conclusies en aanbevelingen die nieuw of aanvullend zijn ten opzichte van de conclusies en aanbevelingen uit de rapporten die in de eerdere meta-analyse zijn opgenomen. Gezien de geringe omvang van het aantal toegevoegde rapporten gaan we niet verder in op de onderwerpspecifieke conclusies en aanbevelingen maar kijken we voornamelijk naar overeenkomsten, want die zien we zeker op een aantal vlakken.

- De conclusie dat zorgfraude nog te weinig politiek-bestuurlijke aandacht krijgt en dat wel behoort, komt sterk naar voren in het Limburgse onderzoek naar zorgfraude. Het ontbreekt lokaal en regionaal aan een expliciete visie op de bestrijding van zorgfraude waarin een aanpak van zorgfraude door de gemeente en de regio, de daarbij gehanteerde strategie en de specifieke keuzes daarbij zijn vastgelegd. Deze conclusie wordt aangevuld met zeventien inhoudelijke deelconclusies, uiteenlopend van kwaliteit en expertise in de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR) tot de doortastendheid van de handhaving. De logische aanbeveling die hieruit volgt, is dat de raden de colleges moeten verzoeken een visie op de aanpak van zorgfraude te formuleren.
- De rekenkamer Wormerland concludeert in een onderzoek naar de zelfredzaamheid van inwoners na de decentralisatie dat het eerder lijkt dat deze gelijk is gebleven dan gestegen. De conclusie die overeenkomt met ander onderzoek is dat hulpvragers over het algemeen tevreden zijn. De aanbevelingen richten zich voornamelijk op andere conclusies die gaan over de uitvoering van de Wmo. De rekenkamer beveelt onder andere aan te investeren in algemene en voorliggende voorzieningen, het bestaande netwerk van formele en informele algemene en voorliggende voorzieningen te benutten en te versterken en sterker in te zetten op preventie.
- De rekenkamer Amsterdam concludeert in een onderzoek naar de processen rondom Wmo-hulpmiddelen dat de basis op orde is maar dat er meer aandacht nodig is voor mensen met een complexe hulpvraag, de lerende en proactieve houding van de gemeente zelf en het gebrek aan de beoogde concurrentie tussen leveranciers door tekortkomingen en hiaten in de afspraken met leveranciers. Aanbevelingen liggen dan ook onder andere op het vlak van het maken van betere

¹² [Wormerland - Eindrapportage RKC onderzoek Wmo gemeente Wormerland, november 2023](#)

¹³ [Amsterdam-Zaanstad - Wmo-hulpmiddelen, mei 2025](#)

¹⁴ [Rekenkamers Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Venlo en Venray](#)

afspraken met leveranciers, betere monitoring, maatregelen om concurrentie op kwaliteit te stimuleren en het versterken van de rechtspositie en inbreng van de cliënt.

Schuldhelpverlening

Uit de meta-analyse die Regioplan in 2021¹⁵ uitvoerde komen vier centrale bevindingen naar voren over de meest voorkomende thema's van **conclusies en aanbevelingen** in de rekenkameronderzoeken:

1. **Beleid, beleidsdoelen, maatregelen en indicatoren** zijn in veel van de gemeenten niet concreet genoeg uitgewerkt. Dit maakt dat het beleid niet of slechts beperkt kan worden gecontroleerd door de raad. Doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid kunnen niet of slechts beperkt worden vastgesteld.
2. Het schuldhelpverleningsbeleid is **onvoldoende integraal** van aard. Duidelijke afspraken tussen betrokken partijen ontbreken veelal en de gemeente bekleedt niet altijd de regierol die van haar mag worden verwacht.
3. De **toegankelijkheid en de laagdrempeligheid** van de dienstverlening voor inwoners binnen de schuldhelpverlening kunnen een uitdaging zijn voor gemeenten.
4. **Preventie en vroegsignalering** van schuldenproblematiek kunnen beter. De regievoering van de gemeenten (in de beleidsvoering) en de samenwerking tussen betrokken partijen (bij de uitvoering) zijn hierbij belangrijke factoren.

Update

Wanneer we kijken naar de conclusies en de aanbevelingen van de zeven onderzoeken die sinds het uitkomen van de meta-analyse hebben plaatsgevonden, dan zien we **voornamelijk overeenkomsten en weinig verschillen** wanneer we de belangrijkste thema's van de conclusies en aanbevelingen in kaart brengen. Het onvoldoende (vast)stellen van beleidsdoelen, indicatoren en streefwaarden heeft invloed op het inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. Dit heeft ook direct invloed op de mate waarin de raad zijn controlerende rol kan vervullen. Ook bereik en toegankelijkheid komen sterk naar voren in deze conclusies en aanbevelingen. In sommige gevallen is het bereik en de toegankelijkheid goed, maar ook de knelpunten worden benoemd. Dit geldt eveneens voor de samenwerking tussen betrokken partijen en de aanpak van preventie, waarbij bij preventie een aantal keer wordt aangegeven dat deze aanpak ook nog in ontwikkeling is.

2.3 Beknopt overzicht meta-analyse Participatiewet

De meta-analyse van de Participatiewet is zeer recent opgeleverd. Er zijn geen aanvullende rapporten toe te voegen en te analyseren op dit moment. Voor de volledigheid geven we hieronder de conclusies en aanbevelingen weer.

Conclusies

- **Knelpunten in de uitvoering:** Hoge caseloads, personeelskrapte, complexe registratiesystemen en administratieve werkdruk belemmeren een optimale uitvoering, hebben impact op de ambities die men kan waarmaken en dragen bij aan personeelsverloop.
- **Zicht op en bereiken van de doelgroep:** Er is een aanzienlijk verschil tussen gemeenten in het bereiken van specifieke groepen, zoals jongeren met een arbeidsbeperking of 'nuggers'. Er zijn gemeenten met een gebrek aan inzicht en bereik, bijvoorbeeld voortvloeiend uit een beperkt inzicht in de omvang en samenstelling van de groepen of omdat zij weinig ondernemen om hen te benaderen. Daartegenover

¹⁵ [Meta-analyse schuldhelpverlening, Regioplan, 2021](#)

staan gemeenten die wel succesvol contact houden met hun doelgroep door bijvoorbeeld het gesprek aan te gaan met alle bijstandsgerechtigden.

- **Ervaringen van inwoners met de kwaliteit van dienstverlening:** De ervaringen van inwoners zijn wisselend en variëren van overwegend positief tot negatief. Sommige rapporten melden een grote groep tevreden inwoners versus een kleine ontevreden groep of een verschil in tevredenheid gebaseerd op het zitten in een wel of niet passend traject. Bij negatieve ervaringen zit het regelmatig in knelpunten in het proces of in communicatie met inwoners. Een onderzoek geeft als mogelijke verklaring voor deze negatief ervaren dienstverlening de kloof tussen de belevingswereld van de inwoner en het ambtelijk apparaat.
- **Inzet van instrumenten:** Er is in de rekenkameronderzoeken in meer of mindere mate aandacht voor de inzet van instrumenten zoals loonkostensubsidie (LKS), beschutte werkplekken, jobcoaching en proefplaatsingen. De inzet en monitoring van instrumenten kunnen in de praktijk sterk verschillen tussen gemeenten.
- **Samenwerking tussen gemeente en werkgevers:** Samenwerking tussen gemeente en werkgevers in het kader van de Participatiewet is van belang. In de praktijk gaat al veel goed in deze samenwerking, maar er worden ook knelpunten ervaren, geven een aantal onderzoeken aan. Knelpunten liggen vaak bij loonwaardemetingen, het ontbreken van gezamenlijke matchingssystemen en onvoldoende bekendheid van instrumenten bij werkgevers.
- **Beleidsdoelstellingen, monitoring en sturing:** Concrete beleidsdoelstellingen ontbreken regelmatig, evenals kritische prestatie-indicatoren of streefwaarden om effecten van doelstellingen te kunnen toetsen. Onvolledige, onzorgvuldige of onvoldoende monitoring van processen, zoals doorlooptijden of behaalde resultaten, speelt hierbij een rol. Het gevolg van het ontbreken van deze informatie is dat de gemeenteraad vaak zijn controlerende en kaderstellende rol niet goed kan vervullen.
- **Effectiviteit en efficiëntie van het gevoerde beleid:** Door gebrekkige monitoring en onvolledige dossiervorming is de effectiviteit en efficiëntie van re-integratiebeleid en -instrumenten vaak niet structureel vast te stellen. Voor een volledige beoordeling van de efficiëntie benadrukken sommige onderzoeken bovendien de noodzaak om de effecten van het participatiebeleid breder te bekijken, door ook naar de effecten van werk op het beroep op de Jeugdzorg en de Wmo te bekijken.

Aanbevelingen

1. **Vergroot het inzicht in de doelgroepen:** Door zowel kwantitatief als kwalitatief inzicht in de kenmerken en behoeften van doelgroepen te vergroten, kunnen gemeenten het beleid, de uitvoering, de inzet van instrumenten en de benodigde middelen beter afstemmen op de actuele en toekomstige praktijk.
2. **Verbeter de dienstverlening aan klanten en monitor dit:** Gemeenten kunnen de kwaliteit, toegankelijkheid en integrale aanpak van hun dienstverlening versterken door klantervaringen zowel kwantitatief als kwalitatief te monitoren, om zo de effectiviteit van het beleid en de aansluiting op de behoeften van inwoners te vergroten.
3. **Verbeter de samenwerking met en de ondersteuning van werkgevers:** Bij het bereiken van meer duurzame uitstroom uit de bijstand zijn werkgevers een cruciale schakel. Het is een gemiste kans als hier onvoldoende op ingezet wordt door gemeenten. Wanneer meer expliciete aandacht komt voor het nut en de noodzaak van goede samenwerking tussen gemeente en werkgevers en werkgevers de juiste ondersteuning krijgen, kan dat bijdragen aan het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen.
4. **Monitor en verbeter de inzet van instrumenten:** Gemeenten moeten hun beleidsruimte benutten door re-integratie-instrumenten actiever in te zetten. Bovendien moeten ze hun registratiesystemen optimaliseren, zodat deze ook goed ingezet kunnen worden voor monitoring. Dit geeft een beter inzicht in de effectiviteit van de inzet van instrumenten en de bijbehorende achterliggende verklaringen daarvoor.

5. **Stel concrete beleidsdoelstellingen en indicatoren op en richt een goed werkend monitoringsysteem in:** Gemeenten moeten concrete, SMART-geformuleerde beleidsdoelen en bijbehorende indicatoren opstellen om de effecten en resultaten van het participatiebeleid meetbaar en controleerbaar te maken.
6. **Versterk de rol van de gemeenteraad:** De rekenkameronderzoeken laten zien dat gemeenteraden niet altijd hun kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot de Participatiewet optimaal (kunnen) benutten. Om goed te kunnen sturen moet de informatievoorziening veranderen. Het is belangrijk dat de informatievoorziening op het juiste niveau plaatsvindt (niet te veel in detail, maar ook niet te algemeen), aansluit bij de beleidsdoelstellingen en is voorzien van de juiste mate van duiding. Daarbij is het wel van belang dat de raad ook actief zijn rol pakt en keuzes maakt waar mogelijk en het college bevraagt waar nodig.

Hoofdstuk 3 | Vergelijking tussen de domeinen

In dit hoofdstuk staat de eerste onderzoeksvraag centraal: **Hoe verhouden de uitkomsten van de meta-analyses Jeugdhulp, Wmo, Schuldhulpverlening en Participatiewet zich tot elkaar?** We beantwoorden deze vraag door de rode draden tussen de meta-analyses voor de conclusies en aanbevelingen, de gemeente-overstijgende vraagstukken en de witte vlekken in de onderwerpen die rekenkamers onderzoeken in kaart te brengen en te vergelijken. We beschrijven het thema en in welke meta-analyses deze conclusies en aanbevelingen naar voren komen. Wanneer een bepaald thema bij een of meerdere van de vier decentralisaties niet genoemd wordt, betekent dit niet dat in de rekenkamerrapporten die onder dit domein vallen per definitie het thema niet voorkomt in de conclusies en aanbevelingen. Het betekent dat het thema in die meta-analyse(s) niet is aangemerkt als rode draad. Daarnaast zijn de gemeente-overstijgende vraagstukken en witte vlekken niet uitputtend in de meta-analyses en daarom ook niet in deze metasynthese.

3.1 Vergelijking conclusies en aanbevelingen

Overeenkomsten

Er is één hele grote gemene deler in de conclusies en aanbevelingen van de vier meta-analyses. Rekenkamers constateren domeinbreed dat beleid en **beleidsdoelstellingen** regelmatig onvoldoende concreet en SMART geformuleerd zijn en dat dit beter moet. Voor indicatoren, KPI's en streefwaarden geldt hetzelfde. Hierdoor is er ook een knelpunt op het gebied van beschikbare **monitoringsinformatie**. Daarbij speelt ook dat drie van de vier meta-analyses melding maken van problemen bij de monitoring die wel plaatsvindt, bijvoorbeeld het niet op orde hebben van registraties van in-, uit- en doorstroom in de schuldhulpverlening en het onvolledig, onzorgvuldig of onvoldoende monitoren van doorlooptijden of behaalde resultaten binnen de Wmo en de Participatiewet. De meta-analyses Jeugdwet, Wmo en Participatiewet geven allen de noodzaak aan om naast **kwantitatieve data** ook **kwalitatieve data** te verzamelen.

De problemen op het gebied van beleidsdoelstellingen en monitoring hebben ook invloed op de **kaderstellende en controlerende rol van de raad** en de informatievoorziening van het college aan de raad. Alle meta-analyses constateren problemen op dit vlak, zowel vanuit het college als vanuit de raad. Het college moet tijdig begrijpelijke, goede en relevante informatie verstrekken waarbij de informatievoorziening op het juiste niveau plaatsvindt (niet te veel in detail, maar ook niet te algemeen). De informatie moet aansluiten bij de beleidsdoelen en inzicht geven in de effectiviteit en efficiëntie. **De raad moet ook proactief zijn**, door actief zijn informatiebehoefte te formuleren, te sturen op een betere informatievoorziening en het college te bevragen waar nodig.

Op het gebied van **toegang tot zorg of dienstverlening** zit er ook een sterke overeenkomst tussen de verschillende meta-analyses, met de kanttekening dat het onderwerp toegang nauwelijks voorkomt in de onderzoeken naar de Participatiewet. Het beeld rondom de toegang binnen Wmo, Jeugdwet en Schuldhulpverlening is ambivalent. De toegang kan zowel goed als minder goed geregeld zijn en/of de tevredenheid van inwoners kan zowel goed als minder goed zijn. Een knelpunt dat in alle vier de meta-analyses genoemd wordt, is het **bereiken van de (kwetsbare) doelgroepen** van het betreffende beleid, soms aangevuld met of verwoord als een gebrek aan zicht op de doelgroep. **Wachlijsten** worden ook genoemd in relatie tot de toegang of toegang tot hulp in de meta-analyses Wmo en Jeugd. Aanbevelingen liggen in het verlengde van de bevindingen en focussen zich bijvoorbeeld op het genereren van meer bekendheid, het zicht op de doelgroep verbeteren en het verbeteren van de toegang.

Knelpunten in de praktijk of de uitvoering en samenwerking in de keten zijn ook een gemeenschappelijke deler in de rode draden van de conclusies van de meta-analyses. De meta-analyse Jeugd maakt melding van hoge werkdruk en administratieve lasten, evenals beperkt zicht op de voortgang door het ontbreken van procedures en rapportages. De onderzoeken zijn over het algemeen wel positief over verbeteringen in de samenwerking tussen organisaties in het netwerk. De meta-analyse Wmo laat zien dat samenwerking en afstemming binnen de zorgketen vaak niet optimaal verlopen, wijkteams kampen met kwetsbaarheden zoals hoge werkdruk, administratieve lasten en een gebrek aan kaders. Hoewel cliënten over het algemeen positief zijn over de bejegening door hulpverleners, wordt er in de praktijk onvoldoende echt maatwerk geleverd en zorgt juridische onduidelijkheid soms voor verwarring. In de meta-analyse Participatiewet worden hoge caseloads, personeelskrapte, complexe registratiesystemen en administratieve werkdruk genoemd als belemmeringen voor een optimale uitvoering en beïnvloedende factoren voor het waarmaken van de ambities en voor het personeelsverloop. De meta-analyse schuldhulpverlening concludeert dat duidelijke afspraken tussen betrokken partijen veelal ontbreken en de gemeente niet altijd de regierol bekleedt die van haar mag worden verwacht.

Bij de aanbevelingen zien we dat die voornamelijk gaan over het verbeteren van de samenwerking, zoals het inzetten op het ontwikkelen van werkafspraken, het intensiveren van contacten en het verbeteren van samenwerking met en tussen veldpartijen (Jeugd), inzetten op duidelijke afspraken tussen betrokken partijen en de regierol van gemeenten (Schuldhulpverlening), het organiseren van een structurele leer- en verbetercyclus waarmee samen met partners gewerkt wordt aan reflectie en optimalisatie van de uitvoering (Wmo) en het verbeteren van de samenwerking met en de ondersteuning van werkgevers (Participatiewet). Een aanbeveling uit de meta-analyse Participatiewet die specifiek gaat over knelpunten in de praktijk of uitvoering is het inzetten op het verbeteren van de dienstverlening aan de klant en dit te monitoren. De update van de meta-analyse Jeugd heeft aanvullende aanbevelingen gevonden over de overgang 18- naar 18+, al dan niet in relatie tot de ontschotting van de inkoop (0-100 jaar).

In rode draden uit de conclusies komt ook naar voren dat **transformatiedoelen** veelal niet of slechts ten dele worden bereikt (Wmo) of dat het moeilijk conclusies trekken is over de transformatiedoelen (Jeugd). In de meta-analyse Participatiewet wordt geen conclusie getrokken over het bereiken van de transformatiedoelen, maar wordt wel melding gemaakt van rekenkameronderzoeken die dat hebben belicht en waaruit blijkt dat de transformatiedoelen niet of slechts ten dele worden bereikt. In de meta-analyse schuldhulpverlening wordt niet gesproken over het bereiken van transformatiedoelen, daar concludeert men dat de schuldhulpverlening onvoldoende integraal van aard is. De meta-analyses vinden geen rode draden in de aanbevelingen die betrekking hebben op de transformatiedoelen.

Gedeeltelijke overeenkomsten en verschillen

In de meta-analyses **Wmo en Jeugd** worden conclusies getrokken over **financiën**. Gemeenten zien de kosten voor Wmo-voorzieningen sterk stijgen en realiseren de door de transitie beoogde besparingen vaak niet, waarbij de grip op de financiën wordt bemoeilijkt door autonome groei en landelijke maatregelen zoals het abonnementstarief. Dit komt overeen met de meta-analyse Jeugd, waarin geconstateerd wordt dat gemeenten weinig grip hebben op de financiële aangelegenheden rond de uitvoering van de Jeugdhulp. Ook beschrijven onderzoeken naar dit onderwerp dat er sprake is van een kostenstijging en/of uitgavenoverschrijding. In beide meta-analyses worden bij de rode draden van de aanbevelingen geen aanbevelingen genoemd die betrekking hebben op financiën.

In de meta-analyse **Wmo** en de **update van de meta-analyse Jeugd** komt **zorgfraude** voor als thema. De onderzoeken die naar dit onderwerp zijn gedaan, focussen zich op zowel Jeugd als Wmo. Daarom komen de bijbehorende conclusies en aanbevelingen ook overeen. Zorgfraude krijgt vaak nog te weinig

politiek-bestuurlijke aandacht binnen gemeenten, preventieve maatregelen komen moeilijk van de grond of er is een gebrek aan capaciteit en borging om zorgfraude te kunnen aanpakken. Ook kan de informatievoorziening vanuit gemeente aan inwoners over oneigenlijk gebruik onvoldoende zijn. Daarom moeten gemeenten de bestrijding van zorgfraude tot een politiek-bestuurlijke prioriteit maken door te investeren in voldoende capaciteit voor preventie en handhaving, en duidelijk te communiceren over de consequenties van oneigenlijk gebruik van Wmo-voorzieningen.

Preventie en vroegsignalering komen als gemene deler in conclusies en aanbevelingen terug in de meta-analyses **Jeugd en Schuldhulpverlening**. Binnen de meta-analyse Schuldhulpverlening geeft men aan dat preventie en vroegsignalering van schuldenproblematiek beter kunnen. De regiovoering van de gemeenten (in de beleidsvoering) en de samenwerking tussen betrokken partijen (bij de uitvoering) zijn hierbij belangrijke factoren. Binnen de meta-analyse Jeugd geeft men aan dat in meerdere rekenkameronderzoeken wordt aanbevolen in te zetten op preventie en vroegsignalering waardoor escalatie kan worden voorkomen, effectiviteit van hulp verbetert en op termijn wachtlijsten afnemen en kosten verminderen. In de update van de meta-analyse worden diepere aanbevelingen op het gebied van preventie gedaan die bijvoorbeeld gaan over de locatie waar preventieve activiteiten kunnen plaatsvinden (op school, in de wijk), wie een rol kunnen spelen in deze preventieve aanpak (zorg versus niet zorg, professioneel versus vrijwilligers), de integraliteit van het aanbod, de monitoring van effecten en de beleidstheorie achter de inzet van preventie.

Daarnaast zijn er ook nog een aantal verschillen waar te nemen in conclusies en aanbevelingen die voornamelijk te maken hebben met de specifieke taken die onder een bepaald beleidsveld vallen. Zo is er binnen **Wmo** een rode draad in de conclusies die zich specifiek richt op **maatschappelijke opvang** en een aanbeveling die zich richt op de inzet van **onafhankelijke cliëntondersteuning**. Binnen de **Participatiewet** is er een conclusie die zich specifiek richt op de **inzet van instrumenten** zoals de loonkostensubsidie en een bijbehorende aanbeveling die zich focust op de **inzet van instrumenten en bijbehorende monitoring**.

3.2 Vergelijking gemeente-overstijgende vraagstukken

Drie van de vier meta-analyses¹⁶ bespreken vraagstukken waar gemeenten, en daarmee ook gemeenteraden en rekenkamers, individueel onvoldoende invloed op (kunnen) hebben. Daarnaast is er een aantal vraagstukken waar gemeenten wel invloed op (kunnen) hebben, maar die ook gebaat zouden zijn bij meer regionale en/of landelijke aansturing en/of aandacht. Gemeenten zijn vaak individueel of op kleine schaal het wiel opnieuw aan het uitvinden. In de meta-analyses is geen uitputtend overzicht van gemeente-overstijgende vraagstukken opgenomen, dat geldt daarom ook voor deze vergelijking.

Overeenkomsten

In de meta-analyses Wmo en Participatiewet worden **monitoring en evaluatie** en het **bereiken van beoogde transformatiedoelen** als gemeente-overstijgende vraagstukken aangemerkt.

Uit beide meta-analyses blijkt dat het op een juiste en volledige manier **monitoren** binnen het Sociaal Domein een bekend probleem is. Ook weten we dat gemeenten worstelen met het (op een goede manier) evalueren van hoe beleid in de praktijk uitpakt. Aan de ene kant zou je daarvan zeggen, dat is een taak van de individuele gemeenten om dat goed te doen. Maar elke gemeente zou in theorie dit proces goed ingericht moeten hebben. Wat kan er gedaan worden om gemeenten hierin te ondersteunen, zowel vanuit landelijk als regionaal perspectief? Wat kan er vanuit overkoepelend (landelijk) perspectief gedaan worden om gemeenten meer handvatten te geven om de dataverzameling in de eigen gemeente steviger op te zetten en te positioneren voor

¹⁶ In de meta-analyse Jeugd was dit geen onderzoeksvraag en zijn daarom ook geen gemeente-overstijgende vraagstukken gerapporteerd.

optimaal gebruik? Daarnaast zouden gemeenten op regionaal niveau ervoor kunnen kiezen om als gemeenten meer samen te gaan werken door bijvoorbeeld samen data te verzamelen en samen een of meerdere data-analisten in dienst te nemen om ook het gebruik van de data te optimaliseren.

Uit beide meta-analyses en uit landelijke onderzoeken blijkt ook dat gemeenten de **transformatiedoelen** niet of slechts ten dele bereiken. Het blijkt in de praktijk moeilijk om integrale hulpverlening op te zetten. Het komt niet zelden voor dat de ontschotting binnen de verschillende domeinen die vallen onder het Sociaal Domein in gemeenten niet voldoende gelukt is, niet alleen op beleidsinhoud en -uitvoering maar ook op het verbinden/ontschotten van de bijbehorende financiën. Daarnaast is het voor de Participatiewet ook van belang om bijvoorbeeld een sterke(re) link te maken met het economische beleid. Dit blijkt soms in de praktijk ook een struikelpunt. Aangezien zoveel gemeenten hiermee worstelen is dit een belangrijk thema dat in gezamenlijkheid aangepakt zou kunnen worden en waar ook al goede voorbeelden van beschikbaar zijn.¹⁷ Een deel van die gezamenlijke aanpak komt al sterk terug in de maatregelen die per 1 januari 2026 gefaseerd geïntroduceerd worden in het kader van de Participatiewet in Balans, maar verdient mogelijk meer aandacht, ook vanuit het implementatieoogpunt¹⁸. Voor Wmo is de samenwerking met zorgaanbieders en partners in het voorliggend veld van belang en dat blijft ingewikkeld. Daarnaast zijn de verwachtingen van de preventieve werking van het voorliggend veld en het sociale netwerk van inwoners (de sociale basis) (te) hoog. Het adresseren van deze knelpunten komt tot op zekere hoogte ook al terug in het haalbaarheidsonderzoek Wmo 2015, maar verdient mogelijk meer aandacht, ook vanuit praktisch oogpunt.

Verschillen

In de meta-analyse **Wmo** worden drie overstijgende vraagstukken genoemd die niet in andere meta-analyses voorkomen. Zo blijkt uit de meta-analyse dat inwoners nog weinig gebruikmaken van **onafhankelijke cliëntondersteuning**, ondanks dat het een verplichte algemene voorziening is vanuit de Wmo 2015. Verder komt uit de meta-analyse naar voren dat **wachtlijsten** voor het ontvangen van zorg of voorzieningen vanuit de Wmo een probleem zijn. Naast een toename van de instroom in de Wmo liggen hier ook een gebrek aan personeel, een achterblijvende rijksbijdrage en bijvoorbeeld een tekort aan sociale huurwoningen aan ten grondslag evenals demografische ontwikkelingen die invloed hebben op zowel instroom als gebrek aan personeel en woningtekort. Er zijn daarnaast duidelijke **financiële knelpunten** binnen de Wmo, waarvan de meeste op landelijk vlak liggen. Het abonnementstarief, dat onder andere invloed heeft gehad op de toename in vraag en daarmee ook invloed heeft gehad op de toename van kosten, is een van de knelpunten. Daarnaast is de Wmo een zogenaamde open einderegeling. Dit betekent dat wanneer iemand recht heeft op zorg conform de regels uit de Wmo 2015, deze zorg niet geweigerd mag worden omdat het gemeentelijke budget voor dat jaar op is.

De meta-analyse **Participatiewet** geeft aan dat er bepaalde uitdagingen liggen die gemeenschappelijk aangepakt kunnen worden. Zo spelen **sociaal ontwikkelbedrijven** een belangrijke rol bij het aan het werk helpen en houden van mensen met een arbeidsbeperking, zowel binnen de eigen organisatie als bij reguliere werkgevers. De komende jaren staat de toekomstbestendige doorontwikkeling van deze bedrijven centraal om knelpunten op diverse vlakken op te lossen. Verder blijkt uit de meta-analyse dat er te positief gedacht wordt over **instrumenten** die door gemeenten ingezet kunnen worden als stimulans voor het vinden van passend

¹⁷ <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-04/Praatplaat%20Lokaal%20en%20integraal%20werken.pdf>, <https://www.movisie.nl/artikel/gemeente-vijfheerenlanden-starten-vanuit-ambitie-om-lokaal-integraal-te-bouwen-aan-0> en <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2019-05/Hoe-Participatiewet-Wmo-elkaar-kunnen-versterken-030519.pdf>

¹⁸ De VNG biedt hier bijvoorbeeld al handvatten voor, maar het kan zijn dat er in de praktijk meer ondersteuning nodig is en dat men tijdens de gefaseerde implementatie tegen knelpunten aanloopt die opgelost moeten worden. <https://vng.nl/artikelen/spoor-1-23-wijzigingen-participatiewet-in-balans>

werk. Werkgevers zijn vaak niet op de hoogte van het bestaan van de instrumenten en instrumenten zijn vaak niet voldoende, werkgevers hebben meer ondersteuning nodig.

In de meta-analyse **Schuldhelpverlening** ligt een knelpunt op het gebied van **privacybescherming** en dan vooral op het gebied van de regels die de **AVG** daaraan stelt. Zij concluderen dat de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) per 1 januari 2021 weliswaar heeft geleid tot meer mogelijkheden met betrekking tot gegevens- en informatie-uitwisseling, maar ook dat er aanwijzingen zijn dat in de uitvoering nog niet overal optimaal gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheden. Bovendien geven ze aan dat de **gewijzigde Wgs** ook beperkingen kent, met name waar het aankomt op domeinoverstijgende (integrale) hulpverlening. Om tegemoet te komen aan deze beperkingen, is men vanuit de Rijksoverheid bezig met het Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek (Wams)¹⁹.

3.3 Vergelijking witte vlekken

Alle meta-analyses hebben gekeken naar de witte vlekken in de onderzoeken die rekenkamers naar dat specifieke onderwerp doen. Deze witte vlekken kunnen we onderverdelen in onderwerpspecifieke witte vlekken en witte vlekken die breder getrokken kunnen worden. De onderwerpspecifieke witte vlekken gaan bijvoorbeeld over een bepaald instrument, een bepaalde doelgroep, een bepaalde voorziening of de aansluiting tussen bepaalde trajecten of wetten. Daarnaast zijn er onderwerpspecifieke witte vlekken die van toepassing zijn op meerdere domeinen, zoals onderzoek naar **zorgfraude** dat een aandachtspunt is binnen zowel **Wmo als Jeugd**.

Witte vlekken die breder getrokken kunnen worden

Kijkend naar de witte vlekken die breder getrokken kunnen worden, dan zien we dat er sprake is van overlap. Zowel binnen de **Wmo** als binnen de **Participatiewet** is in de meta-analyse beschreven dat onderzoek naar de **informatievoorziening, kaderstellende en controlerende rol van de raad en sturende rol van het college** nodig is. Gezien de zeer prominente conclusies en aanbevelingen op dit onderwerp over zeer veel beleidsterreinen heen, niet alleen binnen het Sociaal Domein, zou het pleiten om dit onderwerp als centraal onderwerp voor rekenkameronderzoek te kiezen.

Ook komt in zowel de meta-analyse **Wmo** als de meta-analyse **Participatiewet** naar voren dat onderzoek naar **samenhang of integraliteit binnen het Sociaal Domein** wenselijk is. Gemeenten geven vaak aan integraal te willen werken en verbinding binnen het Sociaal Domein te willen bewerkstelligen om inwoners zo op een goede manier te ondersteunen en te begeleiden. In rekenkameronderzoek zien we echter weinig onderzoeken terug die de mate van integraliteit van het beleid (en de uitvoering) onderzoeken. Vaak worden de onderzoeken toch nog aangevlogen vanuit één van de beleidsvelden binnen het Sociaal Domein, terwijl ook vanuit maatschappelijk oogpunt steeds duidelijker wordt dat breder onderzoek van rekenkamers gewenst is. Gezien samenhang en integraliteit alle domeinen raakt, categoriseren we dit als witte vlek die breder te trekken is.

De meta-analyse **Wmo** geeft aan dat onderzoek naar **effectiviteit/doeltreffendheid en efficiëntie/ doelmatigheid** een witte vlek is. Een kerntaak van rekenkamers is het onderzoeken van doeltreffendheid en doelmatigheid van gemeentelijk beleid. Daarom is het ook logisch dat een van de veelvoorkomende centrale thema's in de rekenkameronderzoeken de effectiviteit van het Wmo-beleid is, wordt gesteld in de meta-analyse. De deelvragen richten zich daar echter het minst op, evenals de normen en de conclusies en aanbevelingen. Dit laat zien dat er een behoefte is aan echt effectiviteitsonderzoek, maar dat rekenkamers er onvoldoende in slagen om ook daadwerkelijk effectiviteit van beleid te toetsen.

¹⁹ [In februari 2026 is het wetsvoorstel aangepast naar opmerkingen vanuit de Tweede Kamer.](#)

Een andere witte vlek die in de meta-analyse **Participatiewet** is opgenomen is het doen van **onderzoek vanuit het perspectief van de inwoner**. Het startpunt van rekenkameronderzoek is over het algemeen het beleidskader dat is vastgesteld en aan de hand daarvan wordt bepaald of de resultaten op de doelen die daarin gesteld zijn ook zijn behaald. Daar is vaak op één of andere manier ook plek voor ervaringen van inwoners die te maken hebben met dat beleid, maar dat is vaak slechts een klein onderdeel van het onderzoek. De ervaringen van inwoners zijn niet alleen van belang binnen de Participatiewet, maar minstens even belangrijk in de andere drie beleidsvelden die vallen onder de decentralisaties.

Onderwerpspecifieke witte vlekken

In de **meta-analyse Wmo** wordt aangegeven dat er onderzoek nodig is naar **specifieke doelgroepen en specifieke onderdelen van de Wmo**. Er zijn veel verschillende vormen van hulp en ondersteuning die ook nog eens op veel verschillende doelgroepen van toepassing zijn. Dit betekent dat er binnen die vormen van hulp en ondersteuning en ook binnen de doelgroep veel variatie zit, waar mogelijk weer interessante onderzoeksthema's uit geput kunnen worden. Ook is er onderzoek nodig naar **algemene versus maatwerkvoorzieningen**. Er wordt nu vooral onderzoek gedaan naar maatwerkvoorzieningen en veel minder onderzoek naar de algemene voorzieningen die vrij toegankelijk zijn, terwijl dit wel zeer relevant kan zijn gezien men eigenlijk wil dat er een verschuiving plaatsvindt naar het voorliggende veld en preventieve inzet (via algemene voorzieningen) gaat bijdragen aan het verminderen van het gebruik van de maatwerkvoorzieningen uit de Wmo. Dan is het erg interessant en relevant om te kijken welke keuzes door een gemeente gemaakt worden met betrekking tot het inrichten van het voorveld en hoe dat in de praktijk uitpakt.

In de **meta-analyse Participatiewet** wordt aangegeven dat er onderzoek nodig is naar **de focus van het participatiebeleid**. Ligt de focus op werk of (stijging) participatie? Wanneer gemeenteraden rekenkamers vragen onderzoek te doen naar de Participatiewet, dan komt dit niet zelden voort uit het idee dat iedere inwoner die te maken krijgt met de Participatiewet weer zo snel mogelijk richting werk begeleid moet worden. De praktijk blijkt echter weerbarstiger en verschillende onderzoeken laten zien dat weer aan het werk gaan vanuit de bijstand voor een deel van deze groep niet of veel moeilijker is weggelegd. Bovendien, het is de vraag of het de bedoeling van de Participatiewet is om iedereen naar werk te begeleiden. Of, is de bedoeling van de Participatiewet breder en gaat het om participeren naar vermogen? De aanpassingen die doorgevoerd worden naar aanleiding van de Participatiewet in Balans laten een verschuiving zien naar deze bredere opvatting. Dit maakt het voor rekenkamers interessant om onderzoek breder te trekken en niet alleen te focussen op onderzoeksvragen die relateren aan uitstroom als teken van succes van het gevoerde beleid, maar bijvoorbeeld onderzoeksvragen te stellen die ook inzichtelijk maken wat de toename van participatie aan de hand van de participatieladder is en waar uitstroom naar werk een onderdeel van is.

Daarnaast is er onderzoek nodig naar **de inzet van werkbedrijven in de vorm van een gemeenschappelijke regeling** voor de uitvoering van de Participatiewet. Gemeenten zetten niet zelden werkbedrijven in de vorm van een gemeenschappelijke regeling in voor de uitvoering van de Participatiewet. Dit is een keuze die van invloed kan zijn op de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het beleid en de uitvoering. Echter, er wordt nauwelijks onderzoek gedaan door rekenkamers met als centrale doel inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de inzet van zo'n werkbedrijf.

Het laatste specifieke onderwerp m.b.t. de Participatiewet dat genoemd wordt, is onderzoek naar **de effectiviteit van het werkgeversservicepunt (WSP)**²⁰ waar de gemeente onderdeel van uitmaakt. Uit onderzoek is gebleken dat er een mismatch is tussen de inwoners die gebruikmaken van een bijstandsuitkering vanuit de Participatiewet en de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Dit is een onderdeel van het antwoord op de vraag vanuit gemeenteraden: "Waarom maken er nog zoveel inwoners gebruik van een bijstandsuitkering terwijl er veel openstaande vacatures zijn?". Naast dat er aan het vraagstuk rondom deze mismatch wordt gewerkt in spoor 2 van de Participatiewet in Balans, is er ook een lacune in onderzoeken van rekenkamers op dit onderwerp en waarvoor niet gewacht hoeft te worden op de activiteiten die in spoor 2 plaatsvinden. Voor rekenkamers is het interessant om naar het functioneren van deze WSP's te kijken omdat gemeenten hier onderdeel van uitmaken en inzet op plegen. Het is van belang om inzichtelijk te maken of en op welke manier de inzet van werkgeversservicepunten bijdraagt aan het samenbrengen van inwoners en werkgevers, met als doel duurzame uitstroom naar een baan.

In de **meta-analyse Jeugd** worden een aantal witte vlekken genoemd die te maken hebben met de bronnen of gegevens die in rekenkameronderzoek worden gebruikt of zijn gerapporteerd. Ze geven aan dat **kwantitatieve en kwalitatieve gegevens** over de jeugdhulpbehoevenden en het aandeel daarvan dat ook daadwerkelijk jeugdhulp ontvangt, ontbreken in het metadossier. Ook zitten in de rekenkamerrapporten geen verwijzingen naar bijvoorbeeld de jeugdmonitor van CBS op gemeentelijk niveau en lijken rekenkameronderzoeken geen gebruik te maken van **rapporten van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd**. Gelet op de rol van deze inspectie bij het toezicht op de aanbieders van jeugdhulp hadden zij verwacht dat de resultaten van dit toezicht in de rekenkamerrapporten zouden zijn opgenomen.

Op inhoud geeft de meta-analyse Jeugd aan dat de **werking van de operationele cyclus** en de aansluiting tussen de operationele cyclus en de strategische cyclus geen onderwerp van onderzoek is. Er wordt voornamelijk gefocust op de strategische cyclus en het operationele gedeelte komt voor zover de onderzoekers op basis van het metadossier kunnen zien, niet naar voren in de geïnccludeerde onderzoeken. Terwijl, zo wordt beschreven, rekenkamers daarvoor wel de mogelijkheid hebben gezien hun bevoegdheden. Ze kunnen bijvoorbeeld onderzoek doen bij aanbieders van jeugdhulp die een inkoop-, contract- of subsidierelatie hebben met de gemeente. Ook is een witte vlek het ontbreken van een integraal beeld van de organisatie en werkwijze vóór en na de decentralisatie van de jeugdhulp. Wat is er ten opzichte van de situatie voor de decentralisatie gewijzigd en welke resultaten zijn voor en na de decentralisatie gerealiseerd?

In de **meta-analyse schuldhulpverlening** komen alleen onderwerpspecifieke witte vlekken voor en wordt aangegeven dat het noodzakelijk is onderzoek te doen naar de **aansluiting tussen het minnelijke traject en het wettelijke traject** (Wgs en WSNP) en naar de **inzet van schuldenbewind**.

²⁰ Een werkgeversservicepunt is "het loket in een arbeidsmarktregio voor werkgevers die openstaan voor een meer inclusieve en diverse oplossing van hun personeelsvraagstukken. Zij kunnen informatie en advies krijgen over het vinden en behouden van medewerkers, het anders organiseren van werkzaamheden en de inzet van specialistische expertise en instrumenten. In het WSP werken gemeenten, UWV en werkontwikkelbedrijven samen om goede werkgeversdienstverlening te bieden". 87 WSP's bieden een breed ondersteuningsaanbod aan werkgevers, bijvoorbeeld ondersteuning bij het aanvragen van een loonkostensubsidie voor het aannemen van een medewerker met een ziekte of handicap die niet in staat is het minimumloon te verdienen of begeleiding door jobcoaches.

Hoofdstuk 4 | Lessen en conclusies decentralisaties

In dit hoofdstuk geven we antwoord op de tweede vraag van deze metasynthese: **In hoeverre zijn er overkoepelende conclusies te trekken of lessen te leren, gerelateerd aan de decentralisatie van deze taken?**

Dit doen we door eerst heel kort de kern van de decentralisaties en de ontwikkelingen daarbinnen te schetsen. Daarna gaan we in op de lessen en conclusies. We sluiten af met een paar prominente nevenbevindingen uit deze metasynthese die rekenkamers verder kunnen helpen in de manier waarop zij hun rol voor de gemeenteraad vervullen.

4.1 Achtergrond

De grootschalige decentralisaties van 2015 binnen het Sociaal Domein werden ingezet vanuit een drieledige doelstelling van **bestuurlijke nabijheid, integrale ondersteuning en financiële houdbaarheid**. Het onderliggende model verschoof van een sectorale, aanbodgerichte benadering naar een vraaggerichte benadering in de directe leefomgeving van de burger. Door de uitvoering en budgettaire verantwoordelijkheid voor de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet bij gemeenten te beleggen, werd beoogd om maatwerk te leveren en de zelfredzaamheid van burgers te vergroten, via het ' één gezin, één plan, één regisseur'-principe. De gedachte was dat gemeenten, door hun korte afstand tot de burger, zorg en preventie effectiever konden inzetten en zo de druk op dure, gespecialiseerde voorzieningen konden verlagen.

In de afgelopen jaren is de focus binnen het Sociaal Domein komen te liggen op een inhoudelijke en financiële herijking van de verschillende wetgeving. Zo is binnen de Wmo in november 2025 het **houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015** gepresenteerd waarbij geconcludeerd wordt dat de wet in haar huidige vorm niet houdbaar is. Hierbij wordt benoemd dat er scherpe maatschappelijke keuzes moeten worden gemaakt over de reikwijdte van ondersteuning. Dit is vergelijkbaar met de **Hervormingsagenda Jeugd**, die in 2023 is ingesteld om de aanhoudende druk op gespecialiseerde zorg te verlagen en de sterk stijgende kosten van de jeugdzorg te beperken. Tegelijkertijd wordt de Participatiewet hervormd via het programma **Participatiewet in balans**, waarbij het uitgangspunt zich richt op de menselijke maat en het bieden van meer ruimte voor maatwerk. Als laatste zijn er op landelijk niveau afspraken gemaakt over de **Basisdienstverlening Schuldhulpverlening**, om de toegang tot schuldhulpverlening meer uniform in te richten.

In de volgende paragraaf beschrijven we op basis van de bevindingen uit de vorige hoofdstukken en de opgehaalde inzichten vanuit de klankbordgroep met experts de overkoepelende conclusies met betrekking tot de decentralisaties. In paragraaf 4.3 reflecteren we op andere bevindingen uit deze metasynthese die voor rekenkamers relevant zijn wanneer zij onderzoek gaan doen naar een van deze onderwerpen. Daarbij geven we in bijlage 2 ook twee concrete voorbeelden van hoe rekenkamers een dergelijk onderzoek kunnen invullen.

4.2 Wat we leren uit de vergelijking: overkoepelende conclusies

Conclusies en aanbevelingen

Generiek gezien kunnen we zeggen dat de conclusies die in (bijna) alle meta-analyses terugkomen ook vraagstukken of problemen illustreren die landelijk op de radar staan en (deels) aanleiding voor en onderdeel zijn van de hervormingen die nu (gaan) plaatsvinden in het kader van het Houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015, de Hervormingsagenda Jeugd, de Participatiewet in Balans en de Basisdienstverlening Schuldhulpverlening. Er zijn uit de meta-analyses geen overduidelijke nieuwe conclusies te trekken die niet eerder in landelijk of regionaal onderzoek naar voren zijn gekomen.

De **updates** van de meta-analyses hebben geen grote verschuivingen laten zien in de rode draden in de conclusies en aanbevelingen. De enige enigszins opvallende uitkomst is dat uit de update van de meta-analyse Jeugd blijkt dat er iets meer aandacht is voor onderzoek naar preventieve jeugdhulp, maar de conclusies en aanbevelingen uit die onderzoeken verschillen slechts beperkt ten opzichte van de uitkomsten hierop in de oorspronkelijke meta-analyse.

De uitkomsten van de onderzoeken die vooruit gekeken hebben naar de **decentralisaties** in de periode 2013 - 2015 laten zien dat vrijwel alle onderzochte gemeenten worstelen met het spanningsveld tussen lokale autonomie en noodzakelijke regionale samenwerking, waarbij de democratische controle door de individuele gemeenteraad onder druk komt te staan. Ook de informatievoorziening blijkt een universeel knelpunt; raden geven aan behoefte te hebben aan meer dan alleen cijfers, namelijk ook aan kwalitatieve inzichten en verhalen uit de samenleving om de effecten van het beleid echt te kunnen duiden. Wanneer we kijken naar de uitkomsten op deze onderwerpen in de meta-analyses, dan zien we dat deze knelpunten met name op het gebied van informatievoorziening en de controlerende rol van de raad steeds weer opnieuw terugkomen. Het spanningsveld tussen lokale autonomie en regionale samenwerking komt minder sterk naar voren. Al zien we wel dat samenwerking in de brede zin des woords terugkomt in de conclusies en aanbevelingen. Wat maakt dat dit vraagstuk tien jaar na de decentralisatie nog steeds consequent naar voren komt in onderzoek? Wat hebben gemeenteraden nodig om hier daadwerkelijk verandering in aan te brengen?

De conclusies over **toegang tot zorg en ondersteuning** zijn ambivalent binnen de meta-analyses Wmo, Jeugd en Schuldhulpverlening. De toegang kan zowel goed als minder goed geregeld zijn en/of de tevredenheid van inwoners hierover kan zowel goed als minder goed zijn. Hieruit valt te leren dat het behulpzaam kan zijn als gemeenten van elkaar proberen te leren hoe de toegang in te richten. Wat werkt wel en wat werkt niet in bepaalde situaties of een bepaalde context? Daarnaast is het voor rekenkamers interessant om bijvoorbeeld meer in te zoomen op specifieke vraagstukken rondom toegang in hun onderzoek. We weten namelijk bijvoorbeeld dat er verschillen zitten tussen groepen in hoe makkelijk zij de toegang weten te vinden. Wat kan rekenkameronderzoek bijdragen aan kennis over toegang voor de meest kwetsbare doelgroepen, ook bijvoorbeeld in relatie tot de beweging die binnen gemeenten plaatsvindt in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd met het inzetten van stevige lokale teams die dicht bij inwoners moeten staan en outreachend moeten werken.

Opvallend is dat in de conclusies en aanbevelingen in de meta-analyse Participatiewet toegang tot hulp en ondersteuning niet is aangemerkt als rode draad daarin. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat in deze onderzoeken primair geredeneerd wordt vanuit het uitgangspunt van in- en uitstroom uit de bijstand. Het aanvragen van een bijstandsuitkering is over het algemeen zeer duidelijk en meer een vraagstuk over rechtmatigheid dan over toegang, wat meer van toepassing is op inkomensondersteunende regelingen zoals bijzondere bijstand, individuele inkomensvoorschot en studietoelage die ook onder de Participatiewet vallen. Echter wordt de toegang tot zulke inkomensondersteunende regelingen veelal niet onderzocht in onderzoek naar de Participatiewet, maar komt vaker terug in onderzoeken naar armoedebeleid. Over rekenkameronderzoek naar armoedebeleid is nog geen meta-analyse beschikbaar, maar onderzoek van de Commissie Sociaal Minimum laat zien dat toegang tot ondersteuning vanuit minimaregelingen problematisch kan zijn voor inwoners²¹.

²¹ <https://open.overheid.nl/documenten/d0ab26e9-096b-41fd-ada9-ede686c99169/file> en <https://open.overheid.nl/documenten/a434ffdd-2aca-4a04-846e-127f3b62d525/file>

Een overkoepelende les is ook dat het **bereiken van kwetsbare doelgroepen** een universeel probleem is dat zich binnen het brede beleidsveld van het Sociaal Domein manifesteert. Deze conclusie is in lijn met wat het SCP eerder constateerde, gemeenten weten niet alle mensen die ondersteuning uit het Sociaal Domein nodig hebben (op tijd) te bereiken.²² Daarom hebben ze door middel van oral history-interviews vijftien ervaringsverhalen opgetekend die aantonen hoe problemen op het ene leefgebied kunnen doorwerken in het andere leefgebied en waarom het belangrijk is dat gemeenten wel op tijd de juiste ondersteuning bieden aan inwoners. Blijvende en verdiepende aandacht hiervoor is daarom ook van rekenkamers nodig. Dit sluit aan bij ons algemene advies in de volgende paragraaf om meer onderzoek te doen wat start vanuit het perspectief van de inwoner.

Hetzelfde kan geconcludeerd worden over de overkoepelende conclusie dat **transformatiedoelen** veelal niet of slechts ten dele worden bereikt (Wmo, Participatiewet), dat het moeilijk conclusies trekken is over het al dan niet bereiken van de transformatiedoelen (Jeugd) en het onvoldoende integraal zijn van de schuldhulpverlening. Het niet bereiken van deze transformatiedoelen is geen nieuwe bevinding, dat is algemeen bekend uit een grote selectie aan onderzoeken en aanleiding voor verdere hervormingen in de vier domeinen.

Wanneer we kijken naar de rode lijnen in de conclusies en aanbevelingen op het gebied van **knelpunten in de praktijk of de uitvoering en de samenwerking in de keten**, dan zien we dat in de conclusies allerlei onderwerpen worden aangeraakt die hieronder te categoriseren vallen. Echter, in de aanbevelingen focussen rekenkamers voornamelijk op samenwerking in de keten. Dat is een opvallend verschil. Uit de gesprekken met de klankbordgroep komt naar voren dat een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat rekenkamers het makkelijker vinden om aanbevelingen over samenwerkingen te geven, zoals verbeter de samenwerking tussen partij x en y of pak als gemeente meer de regierol in de samenwerking met partners, terwijl aanbevelingen die gericht zijn op knelpunten in de praktijk of uitvoering mogelijk spannender zijn voor rekenkamers. Knelpunten die genoemd zijn, zijn onder andere de complexe registratiesystemen en de hoge werkdruk. Aanbevelingen die daaruit zouden kunnen volgen zijn: versimpel de registratiesystemen en verlaag de werkdruk. Maar, deze aanbevelingen vergen een veel grotere (financiële) inzet dan het verbeteren van de samenwerking, zou de indruk kunnen zijn bij rekenkamers. Echter, uit de gesprekken met de klankbordgroep kwam ook naar voren dat het verbeteren van de samenwerking in de praktijk ook erg ingewikkeld en tijdrovend kan zijn, gezien de belangen die elke partij heeft en die elkaar op punten mogelijk kunnen bijten en daarmee niet onderschat moet worden door rekenkamers als ze besluiten deze aanbeveling te doen.

Gemeente-overstijgende vraagstukken

In de gemeente-overstijgende vraagstukken hebben we geen grote gemene deler gevonden over de meta-analyses heen. Wat in zoverre betekent dat niet elke meta-analyse van dat gemeente-overstijgende vraagstuk melding heeft gemaakt. Maar, wanneer we naar de inhoud van de vraagstukken gaan kijken, dan zien we wel een sterke overlap. Dit blijkt ook uit de gesprekken met de klankbordgroep.

Het grootste gemeente-overstijgende vraagstuk zijn de **financiële knelpunten** binnen het Sociaal Domein. Deze financiële knelpunten worden als gemeente-overstijgend vraagstuk beschreven in de meta-analyse Wmo, onder andere veroorzaakt door de landelijke regelgeving rondom het abonnementstarief en het gegeven dat Wmo een open einderegeling is waardoor gemeenten hulp moeten blijven bieden ook al zijn de financiële middelen hiervoor op. Ondanks dat financiële knelpunten niet als gemeente-overstijgend vraagstuk zijn genoemd in de meta-analyses Jeugd, Participatiewet en Schuldhulpverlening, zijn ook binnen deze beleidsvelden wel degelijk financiële knelpunten aanwezig waarbij een landelijk vraagstuk in meer of mindere mate meespeelt. De meta-analyse Jeugd noemt het financieel beheersbaar maken van jeugdhulp één van de opgaven voor de komende jaren, waarbij aangegeven wordt dat gemeenten niet altijd invloed hebben op de financiën en

²² Kromhout et al. 2020; Schellingerhout et al. 2021; De Klerk et al. 2023.

budgetten voor jeugdhulp. Doorverwijzers, zoals huisartsen, kunnen bijdragen aan kosten waarover de gemeente geen controle heeft. Binnen het domein van de schuldhulpverlening is er op kostengebied een discussie over de kosten voor beschermingsbewind, blijkt uit de meta-analyse. Deze kosten worden gefinancierd uit de bijzondere bijstand en daar hebben gemeenten in dit geval geen directe greep op. Bovendien vinden gemeenten dat het een relatief zwaar instrument is dat pas ingezet moet worden als lichtere instrumenten niet voldoen. Dit onderwerp staat ook ter discussie in het kader van de Participatiewet in Balans, waarbij het ministerie andere opties voor financiering beschermingsbewind verkent. Ook binnen de Participatiewet is financiële druk een punt. De combinatie van de complexere doelgroep en de stijgende uitvoeringskosten leiden tot een structureel tekort om de wet goed te kunnen uitvoeren. Berekningen van Berenschot uit 2021 geven aan dat gemeenten in 2026 1,5 miljard euro extra nodig hebben voor het uitvoeren van de Participatiewet.²³

Verder maakt de meta-analyse Wmo duidelijk dat inwoners nog weinig gebruikmaken van **onafhankelijke cliëntondersteuning**, ondanks dat het een verplichte voorziening is. Vanuit de Rijksoverheid wordt hier al op ingezet, maar gezien het belang van onafhankelijke cliëntondersteuning voor inwoners valt aan te bevelen dit onderwerp scherp op het netvlies te houden, zowel landelijk gezien als op gemeenteniveau. Deze onafhankelijke cliëntondersteuning is niet alleen bedoeld voor inwoners die gebruikmaken van de Wmo, maar is ook bedoeld voor inwoners die gebruikmaken van de Jeugdwet, de Participatiewet of Schuldhulpverlening.²⁴ Het is onwaarschijnlijk dat deze inwoners, in tegenstelling tot inwoners die gebruikmaken van de Wmo, wel in grote getalen gebruikmaken van onafhankelijke cliëntondersteuning. Dit blijkt ook uit het onderzoek van de universiteit voor humanistiek naar onafhankelijke cliëntondersteuning.²⁵

Privacybescherming en AVG-knelpunten komen naar voren in de meta-analyse Schuldhulpverlening. Maar, dit zijn problemen die Sociaal Domein breed spelen als het gaat om gegevensuitwisseling tussen beleidsvelden binnen de gemeente en tussen de gemeente en aanbieders van zorg of ondersteuning. Dit blijkt ook uit het Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek (Wams), waar men vanuit de Rijksoverheid mee bezig is.²⁶

De knelpunten in **monitoring en evaluatie** zijn niet alleen van toepassing op de Wmo en Participatiewet, maar kunnen binnen het Sociaal Domein breed getrokken worden. Ook binnen Jeugd en Schuldhulpverlening zijn er knelpunten bij het goed monitoren van inwoners en trajecten en het evalueren van het gevoerde beleid. Zoals we al schreven in paragraaf 3.3 is het een onderwerp waar veel gemeenten mee worstelen en wat dus ook Sociaal Domein breed getrokken kan worden.

Hetzelfde geldt voor het bereiken van de **transformatiedoelen**. Dit wordt genoemd als gemeente-overstijgend vraagstuk in de meta-analyses Wmo en Participatiewet, maar is ook al terug te lezen in de rode draden in de conclusies van de andere meta-analyses en veel landelijke onderzoeken die hiernaar zijn gedaan. De herijkingen van de beleidsvelden die nu plaatsvinden zijn ook een teken dat op het gebied van het bereiken van de transformatiedoelen voor de vier pijlers van het Sociaal Domein die hier besproken worden, winst te behalen is.

Witte vlekken

Bij de witte vlekken is het belangrijk af te wegen wanneer rekenkameronderzoek daadwerkelijk nog van toegevoegde waarde is voor een gemeenteraad en wanneer er sprake is van herhaling die niet nodig is en slechts in beperkte mate iets toevoegt aan de kennisbasis over een bepaald onderwerp. Op basis van de meta-analyses en landelijk onderzoek weten we al heel veel. Dit is informatie die door rekenkamers met hun raden gedeeld kan worden en die zij zelf, als rekenkamer, ook kunnen gebruiken om op door te bouwen en de

²³ Berenschot (2021) - Fors extra geld nodig voor uitvoering van de Participatiewet.

²⁴ <https://www.regelhulp.nl/onderwerpen/clientondersteuning/clientondersteuning-via-gemeente>

²⁵ [Onafhankelijke cliëntondersteuning. Toen, nu en straks. Universiteit voor humanistiek, 2025](#)

²⁶ [In februari 2026 is het wetsvoorstel aangepast naar opmerkingen vanuit de Tweede Kamer.](#)

verdieping en vernieuwing te zoeken in de onderzoeken die zij doen. Er zijn voorbeeldbrieven opgesteld bij de meta-analyses Wmo en Participatiewet die rekenkamers hiervoor kunnen gebruiken.²⁷ In paragraaf 3.3 hebben we de witte vlekken uitgebreid op inhoud beschreven, voor inspiratie verwijzen we naar die paragraaf. Wat we daar nog aan toe willen voegen is dat doordat er steeds meer regionaal samengewerkt moet worden binnen het Sociaal Domein door gemeenten, het een logische stap voor rekenkamers kan zijn om ook die regionale samenwerkingsverbanden (onder andere gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen) meer te onderzoeken. Dit kan in gezamenlijkheid met rekenkamers van deelnemende gemeenten in dat samenwerkingsverband worden opgepakt, indien die bereidheid er bij die rekenkamer is. Dit draagt ook bij aan de sturingskracht van de raad, want raden worstelen niet zelden met de vraag hoe zij meer grip kunnen krijgen op samenwerkingsverbanden. Ondanks dat het een complex onderwerp is, zijn de mogelijkheden om meer grip te krijgen wel degelijk aanwezig voor de raden. Rekenkamers kunnen hier dus echt een verschil maken voor de raad, wanneer dit onderwerp in onderzoek wordt aangestipt. Daarnaast is het van belang dat rekenkamers oog hebben voor onderwerpen die relevant worden door de herijkingen van de verschillende wetten. Welke veranderingen zijn daarin opgenomen die ook onderwerp van rekenkameronderzoek kunnen worden op de korte of iets langere termijn? Denk hierbij bijvoorbeeld aan de veranderingen op het gebied van aanbestedingen en de uitvoering daarvan of het proces van opzetten en inrichten van sterke lokale teams die vertaald kunnen worden naar onderzoeksonderwerpen.

4.3 Lessen voor rekenkameronderzoek

Naast de overkoepelende conclusies over de decentralisaties zijn er op basis van de bevindingen van deze metasynthese ook lessen te trekken die rekenkamers kunnen helpen bij het doen van rekenkameronderzoek in zijn algemeenheid. We formuleren deze lessen door drie aanbevelingen te doen die rekenkamers kunnen meenemen bij nieuwe onderzoeken. Daarbij richten we ons vooral op hoe we rekenkamers kunnen ondersteunen om conclusies of 'open deuren' die vaak terugkomen in rekenkameronderzoek te vermijden en om onderzoek met een nieuwe en verfrissende insteek te doen ten einde gemeenteraden handvatten te bieden die ze daadwerkelijk nog niet hebben op dit moment. Het blijven herhalen van onderzoek, het daarbij blijven vinden van dezelfde uitkomsten en het blijven herhalen van conclusies en bijbehorende aanbevelingen, de hierboven genoemde 'open deuren', dragen onvoldoende bij aan het versterken van de rol van de raad en heeft daarmee invloed op de doeltreffendheid en doelmatigheid van de rekenkamer zelf. De rekenkamer kan optimaal gebruikmaken van de beschikbare meta-analyses door deze met de raad te delen en vervolgens in te zetten op aanvullend of verdiepend onderzoek dat voortbouwt op de kennis die er al is.

Om daarnaast de doeltreffendheid en doelmatigheid van rekenkamers nog verder te versterken, zien we ook een taak weggelegd voor de Vereniging van Rekenkamers. Als overkoepelend orgaan weet zij wat er in de wereld van rekenkamers speelt en kan zij bevindingen die lokaal (meerdere malen) worden geconstateerd op landelijk niveau onder de aandacht brengen op de daarvoor geëigende plekken. De vereniging is bij uitstek de partij die hierbij kan dienen als verbindende schakel.

De in deze paragraaf beschreven aanbevelingen aan rekenkamers zijn expliciet domeinoverstijgend omdat de bevindingen ook domeinoverstijgend zijn. De overkoepelende lessen die we getrokken hebben aan de hand van deze metasynthese hebben we getoetst aan de andere meta-analyses die zijn gemaakt over woonbeleid²⁸, energietransitie²⁹, participatie³⁰ en de positie van de volksvertegenwoordiging³¹.

²⁷ Deze voorbeeldbrieven zijn te vinden op: <https://www.rekenkamers.nl/meta/>

²⁸ [Meta-analyse woonbeleid m.b.t rekenkameronderzoek. SWECO 2023](#)

²⁹ [Meta-analyse Energietransitie. Dialogic 2024](#)

³⁰ [Veel gedaan, genoeg te doen. Metadossier en meta-analyse van 102 rekenkameronderzoeken naar participatie. Vincent van Stipdonk en Marije van den Berg 2025](#)

³¹ [Perspectief op positie. Meta-analyse en metadossier rekenkameronderzoek over de positie van de volksvertegenwoordiging. Paulussen Advies & Onderzoek 2025](#)

In al deze meta-analyses zien we hetzelfde patroon terugkomen als in de meta-analyses binnen het Sociaal Domein. Daarmee bieden ze de rechtvaardiging en onderbouwing voor deze aanvullende bevindingen uit de metasynthese.

Aanbeveling 1: Ga voorbij generieke aanbevelingen over beleidsdoelstellingen en monitoring

Uit de metasynthese komt duidelijk naar voren dat de bekendste open deur binnen rekenkameronderzoek is dat beleidsdoelstellingen ontbreken of niet SMART geformuleerd zijn en dat de monitoringsinformatie over deze beleidsdoelstellingen vaak ontbreekt of onvolledig is. Hoewel deze bevindingen feitelijk juist zijn, leiden ze zelden tot daadwerkelijke verandering of een betere informatiepositie van de raad. Vaak verzenden gemeenteraden in (het opvragen van) technische details, krijgen en/of vragen ze te veel (niet altijd relevante) informatie, en wordt er weinig tot geen opvolging gegeven aan afgesproken evaluaties als deze niet plaatsvinden. In plaats van als rekenkamers blijven herhalen dat de kaders ontbreken of onvolledig zijn, zouden rekenkamers moeten achterhalen hoe ze hun raden beter in positie kunnen brengen om te sturen op politieke hoofdlijnen en maatschappelijke effecten. Hierbij zou de rekenkamer bijvoorbeeld kunnen aanbevelen om de raad beter in positie te brengen door middel van het toevoegen van keuzeopties in raadsvoorstellen met voors en tegens van de betreffende keuzes, mochten deze in de raadsvoorstellen ontbreken. Een ander alternatief is dat de rekenkamer een workshop voor de raad verzorgt om meer inzicht te geven in de sturingsmogelijkheden die er zijn binnen jeugdhulp en op welke manier de raad op dit moment gebruikmaakt van deze sturingsmogelijkheden. Dit zijn twee voorbeelden aan de hand waarvan er betere duiding aan de informatie gegeven kan worden, en de raad beter zijn taak kan uitvoeren.

Daarnaast is het mogelijk dat doelstellingen niet altijd passen binnen het standaard SMART kader dat zich in feite focust op output (product/actie/dienstverlening) en vooral in aantallen meetbaar wordt gemaakt. Binnen het Sociaal Domein gaat het vaak om outcome (maatschappelijke effecten) in termen van welk effect een bepaalde activiteit/maatregel/instrument heeft op het leven van de inwoner. Die effecten zijn niet altijd te vangen in de traditionele SMART-indeling, maar zijn wel zeer noodzakelijk om inzichtelijk te maken of de goede dingen worden gedaan om te bereiken wat de intentie was bij het vaststellen van het beleid. In rekenkameronderzoek is aandacht nodig voor deze nuance rondom SMART-doelstellingen. Dit vergt een andere manier van kijken naar de onderzoeksvragen die aan een onderzoek ten grondslag liggen en het vergt ook een andere manier van kijken naar de resultaten en bijbehorende conclusies en aanbevelingen die daaruit voortvloeien. Daarbij zou de nuance rondom beleidsdoelstellingen en uitkomsten in de aanbevelingen de politieke discussie over welke maatschappelijke effecten je als raadslid of als fractie op een bepaald beleidsonderwerp wilt bereiken moeten faciliteren, zodat er daadwerkelijk meer op hoofdlijnen gesproken wordt over de visie op beleid en men niet in algemeenheden blijft hangen.

Aanbeveling 2: Positioneer de griffie als strategische partner van de raad

In lijn met de vorige aanbeveling zouden rekenkamers zich in hun aanbevelingen meer kunnen richten op de strategische positie van de griffie. Zoals hierboven benoemd, verzenden gemeenteraden soms in (het opvragen van) technische details en krijgen of vragen ze te veel (niet altijd relevante) informatie wanneer zij een onderwerp agenderen. De griffie kan hierin een strategische rol vervullen door raadsleden te helpen om complexe onderwerpen, zoals de jeugdzorg, op het juiste abstractieniveau te agenderen en hiermee de rol van de raad te bewaken. Daarnaast kan de griffie een belangrijke rol spelen door actiepunten en gemaakte afspraken, bijvoorbeeld over evaluaties van beleid, op het juiste moment weer onder de aandacht te brengen bij de raad. Op die manier wordt de kans groter dat er daadwerkelijk opvolging wordt gegeven aan lange termijn afspraken tussen raad en college. Rekenkamers zouden zich daarom in hun aanbevelingen niet alleen tot de raad of via de raad tot het college moeten richten, maar ook via de raad tot de griffie. Let bij dit type

aanbevelingen op dat de rol van de griffie altijd faciliterend is aan de raad en nooit over de politieke inhoud gaat, die taak ligt bij de raad zelf.

Aanbeveling 3: Focus op integraal onderzoek met aandacht voor het perspectief van de inwoner

Huidig rekenkameronderzoek richt zich voornamelijk op een specifiek beleidsveld van het Sociaal Domein, zoals de Wmo of Jeugdhulp, waarbij het zicht op de samenhang met andere beleidsvelden of onderdelen binnen het Sociaal Domein ontbreekt. Rekenkamers zouden integraal onderzoek kunnen doen naar domeinoverstijgende vraagstukken, zoals bestaanszekerheid, om goed in beeld te brengen hoe deze beleidsvelden samenhangen en wat in de samenhang mogelijk verbeterd kan worden. Daarbij ligt ook een kans voor rekenkamers om onderzoek vanuit een andere invalshoek in te steken. Namelijk door niet te beginnen bij het beleid van de gemeente, maar juist het perspectief van de inwoner centraal te stellen. Op die manier worden de ervaringen van inwoners beter inzichtelijk gemaakt, en krijgt de raad een beter beeld bij de maatschappelijke effecten van het gemeentelijk beleid. Een voorbeeld van een onderzoek dat is begonnen bij het perspectief van inwoners is het onderzoek van de Rekenkamer Vijfheerenlanden naar de verkeersveiligheid onderweg naar scholen. Zoals ze zelf schrijven, ligt "in dit onderzoek de nadruk op wat er concreet te zien is, ervaren wordt en gedaan wordt. Pas daarna kijken we naar zaken zoals beleidsdoelen en het gemeentelijk beleid."³² Ook het onderzoek naar armoede(beleid) van de Rekenkamer Krimpenerwaard begon bij het perspectief van (vertegenwoordigers van) inwoners, waarbij er hiervoor gekozen werd het onderzoek expliciet op te knippen in twee delen. Deel 1 focuste op het ophalen van informatie bij inwoners en aan de hand daarvan werd het tweede deel van het onderzoek vormgegeven.³³ De onderzoeksvraag die centraal stond in deel 1 schetst dit mooi: "Hoe ziet armoede er uit in de samenleving van de gemeente Krimpenerwaard, wat zijn relevante definities en welke inzichten vloeien hieruit voort voor de volgende fase van het onderzoek waarin het beleid van de gemeente centraal staat?" Andere voorbeelden van onderzoek waar inwonersperspectief (meer) centraal staat, zijn het onderzoek van de Rekenkamer Rotterdam naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven³⁴ en het onderzoek van de Rekenkamers Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel naar de wijze waarop inwoners de ondersteuning vanuit de Wmo beleven.³⁵

Hoewel deze insteek methodologisch uitdagend kan zijn voor rekenkamers, en het belangrijk is om de juiste duiding te geven over de representativiteit van de opgehaalde informatie, biedt deze insteek juist kwalitatieve diepgang en nieuwe inzichten die voorbij de standaard beleidsevaluatie gaan. Een sterke focus op beleidsperspectief maakt dat de uitwerking ervan op de praktijk mogelijk onvoldoende zichtbaar wordt. Wanneer het onderzoek begint bij de praktijk (inwoners, maar ook professionals die werken in de praktijk vallen daaronder), is de zichtbaarheid daarvan groter. Bovendien werkt deze manier van onderzoek doen ook agenderend. Wanneer ervaringen van inwoners centraal staan, kunnen mogelijke knelpunten en lacunes in gemeentelijk beleid en uitvoering zichtbaar gemaakt worden, die voor de raad inzichtelijk maken waar zij hun volksvertegenwoordigende rol ten volle tot hun recht kunnen laten komen.

Bij een nieuwe manier van werken zoals hierboven beschreven, kan de Vereniging van Rekenkamers ook van dienst zijn, zowel door middel van advies aan individuele rekenkamers als in hun aanbod van cursussen en webinars. In bijlage 2 hebben we bovendien twee voorbeelden opgenomen van onderzoeksvragen die rekenkamers zouden kunnen gebruiken voor het uitvoeren van een integraal onderzoek binnen het Sociaal Domein of bij het centraal stellen van het perspectief van de inwoner binnen een onderzoek.

³² [Veilig op weg naar school in Vijfheerenlanden. Rekenkamer Vijfheerenlanden, december 2025](#)

³³ Armoede in de gemeente Krimpenerwaard, een verkenning. Tussenrapportage. Rekenkamer Krimpenerwaard, september 2023.

³⁴ [Burger op de Bres. Rekenkamer Rotterdam, oktober 2020](#)

³⁵ [Belevingsonderzoek Wmo Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Rekenkamers Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, oktober 2020](#)

Bijlage 1 | Overzicht nieuwe onderzoeken

Decentralisaties

1. [Enschede - Rekenkameronderzoek decentralisaties, augustus 2015](#)
2. [Hilversum - Decentralisaties sociaal domein, september 2014](#)
3. [Hoorn - Decentralisaties, juni 2013](#)
4. [Leudal - Decentralisaties en inkoopbeleid, juni 2014](#)
5. [Medemblik/Opmeer - Kaderstelling in relatie tot decentralisaties in het sociale domein, november 2013](#)
6. [Metropool Amsterdam RA - Transformatie zorg voor de jeugd, september 2014](#)
7. [Metropool Amsterdam RZ - Transformatie zorg voor de jeugd Zaanstad, februari 2015](#)
8. [Stichtse Vecht - De voorbereiding op de decentralisaties in Stichtse Vecht, juni 2014](#)
9. [Veenendaal - Sturing op het Sociaal Domein, mei 2015](#)

Jeugdhulp

1. [Amsterdam - Preventieve jeugdhulp in Amsterdam, juli 2023](#)
2. [Brummen - Toegankelijkheid preventieve zorg voor jeugdigen, maart 2023](#)
3. [Den Haag - Zorgen voor de jeugd, juli 2021](#)
4. [Duiven - Jeugdzorg, juli 2024](#)
5. [Groningen - Inkoop van Jeugdhulp in Westerkwartier, juni 2023](#)
6. [IJsselstein - Tegengaan van zorgfraude. Rechtmatigheidstoezicht Wmo en Jeugdzorg in IJsselstein, maart 2023](#)
7. [Krimpenerwaard - De jeugd aan het woord, september 2021](#)
8. [Leiden en Leiderdorp - Inzicht in de jeugdzorg? Onderzoek naar de cijfers achter de jeugdhulp zonder verwijzing, februari 2022](#)
9. [Midden-Brabant - Evaluatie contracten jeugdhulp, juni 2023](#)
10. [Molenlanden - Jeugdhulp in beeld, januari 2022](#)
11. [Noardeast-Fryslân en Dantumadiel - Jeugdzorg in Noardeast-Fryslân en Dantumadiel, mei 2023](#)
12. [Purmerend - Rekenkameronderzoek Jeugdzorg, april 2022](#)
13. [Rotterdam - Samen op zoek naar zicht - onderzoek GR Jeugdhulp Rijnmond, juni 2025](#)
14. ['s-Hertogenbosch - Sturing op jeugdhulp, maart 2021](#)
15. [Soest - Soester Jeugd geholpen?, december 2021](#)
16. [Staphorst - Jeugdzorg Staphorst, juni 2022](#)
17. [Súdwest-Fryslân - Sturen op jeugdhulp, juli 2023](#)
18. [Tiel - Rekenkameronderzoek naar jeugdzorg, september 2022](#)
19. [Veendam - Inkoop van jeugdhulp in Veendam, juni 2023](#)
20. [Veenendaal - Beleid Jeugdhulp, juli 2021](#)
21. [Veenendaal - Kostenbeheersing Jeugdhulp. Meer mogelijkheden voor minder kosten?, januari 2022](#)
22. [Venlo - Zorgfraude in beeld? Rekenkameronderzoek gemeentelijke aanpak Noord-Limburg, mei 2025](#)
23. [Vijfheerenlanden - Weerbaarheid tegen zorgfraude, oktober 2021](#)
24. [Voorst - Toegankelijkheid van preventieve hulp voor jeugdigen in de gemeente Voorst, januari 2023](#)
25. [Waalwijk - Sturen op jeugdhulp, februari 2024](#)
26. [Waterland - Rekenkameronderzoek preventie voor jeugd en gezin, 2025](#)
27. [Zwolle - Sleutel voor jeugdhulp, april 2023](#)

Wmo

1. [Amsterdam-Zaanstad - Wmo-hulpmiddelen, mei 2025](#)
2. [Venlo - Zorgfraude in beeld? Rekenkameronderzoek gemeentelijke aanpak Noord-Limburg, mei 2025](#)
3. [Wormerland - Eindrapportage RKC onderzoek Wmo gemeente Wormerland, november 2023](#)

Participatiewet

Er waren geen nieuwe onderzoeken ten opzichte van de meta-analyse van de Participatiewet.

Schuldhelpverlening

1. [De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Vallei & Veluweband, Zeist - Schulddienstverlening Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn Heuvelrug \(RSD\), april 2023](#)
2. [Heusden - Rekenkameronderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening Heusden, april 2023](#)
3. [Leiden en Leiderdorp - Schuldhulpverlening in Leiden en Leiderdorp, maart 2024](#)
4. [Oss - Samen tegen schulden, mei 2022](#)
5. [West-Brabant - Evaluatie beleid en uitvoering schuldhulpverlening en armoedebestrijding Bergen op Zoom, juni 2024](#)
6. [West-Brabant - Evaluatie beleid en uitvoering schuldhulpverlening en armoedebestrijding Etten-Leur, juni 2024](#)
7. [Wijdemeren - Armoede en schuldhulpverlening in Wijdemeren, winter 2023](#)

Bijlage 2 | Voorbeeld onderzoeksvragen

1. De mate van integraliteit van beleid binnen het Sociaal Domein

Centrale vraag

In hoeverre zijn de verschillende beleidsstukken binnen het Sociaal Domein (Wmo, Jeugdhulp, Participatiewet) op elkaar afgestemd? Hoe komt deze afstemming tot uiting in de inrichting van de uitvoering en hoe ervaren professionals en inwoners dit in de praktijk?

Deelvragen

Probleemschets

- Hoe worden beleidsstukken binnen het Sociaal Domein opgesteld?
- Welke beleidsstukken zijn beschikbaar binnen het Sociaal Domein en welke vraagstukken staan hierin centraal?
- In hoeverre wordt er samengewerkt door beleidsmedewerkers binnen het Sociaal Domein om bij te dragen aan de integraliteit van de beleidsstukken of integraal beleid op te stellen?

Beleid

- In welke mate zijn de beleidsdoelstellingen van de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet in de beleidsnota's expliciet aan elkaar gekoppeld?
 - In welke mate is dit geïntegreerd in de meetbaarheid van de doelstellingen en de financiële kaders?
- In welke mate is er een relatie met regionaal beleid op deze thema's?

Organisatie

- In hoeverre zijn de beleidsstukken uitgewerkt in uitvoeringsplannen?
 - Is bij de uitwerking aandacht voor integraliteit?
 - Zo ja, op welke manier?
 - Zo nee, wat is daar de aanleiding voor?
- Hoe is de organisatie van de uitvoering op deze beleidsterreinen ingericht? Maakt deze inrichting integraal werken mogelijk? Bijvoorbeeld op het gebied van het ontschotten van budgetten en het werken in gemengde teams?
- Welke ICT-systemen worden gebruikt en welke privacyregels spelen een rol bij de gegevensuitwisseling tussen de verschillende onderdelen van het Sociaal Domein? Welke factoren hieruit beïnvloeden de mogelijkheid tot integraal werken?
- In hoeverre is de organisatie zo ingericht dat professionals zoals medewerkers van wijkteams of klantmanagers integraal zouden kunnen werken? Wordt er bijvoorbeeld gewerkt met een gezamenlijk registratiesysteem of moeten professionals gegevens dubbel invoeren in gescheiden systemen?
- In hoeverre is de toegang tot ondersteuning voor inwoners integraal ingericht?
 - Is voor inwoners duidelijk waar ze met welke vraag moeten zijn?

Uitvoering

- Wordt er bij de eerste melding (aan de 'voordeur' of tijdens het keukentafelgesprek) een brede uitvraag gedaan die alle leefgebieden (wonen, welzijn, werk, gezin, financiën) bestrijkt?
- Hebben de professionals die de toegang verzorgen voldoende kennis van de *andere* onderdelen van het Sociaal Domein om problemen tijdig te signaleren (bijvoorbeeld: herkent een klantmanager Werk op tijd problemen die begeleiding vanuit de Wmo vereisen)?

- Hoe wordt regie gevoerd bij meervoudige problematiek? Hoe zijn taken en verantwoordelijkheden verdeeld zodat de inwoner daadwerkelijk de hulp krijgt op alle vlakken die nodig is?
 - Vindt er structureel overleg plaats over complexe casussen, of is de afstemming voornamelijk ad hoc en incidenteel?

Resultaten

- Op welke wijze is voorzien in de monitoring van de uitvoering en van de (financiële) effecten van het beleid?
 - In hoeverre wordt de mate van en het zicht op integraliteit meegenomen in deze monitoring? Denk bijvoorbeeld aan de verandering in stapeling van voorzieningen.
- In hoeverre ervaren inwoners met een meervoudige hulpvraag dat de ondersteuning van de gemeente vanuit de verschillende wetten op elkaar aansluit?
 - Waar zitten de knelpunten en wat gaat goed vanuit het perspectief van inwoners?

Evaluatie

- Zijn er in het beleid en de uitvoering tegenstrijdige prikkels (bijvoorbeeld bezuinigingsdoelen versus zorgdoelen) die integrale samenwerking binnen het domein beïnvloeden?
- Worden signalen van professionals en uit klantbelevingsonderzoeken van inwoners over knelpunten in de afstemming tussen de verschillende onderdelen van het Sociaal Domein structureel gebruikt om het beleid of de werkprocessen aan te passen?

Rol van de raad

- Op welke manier wordt de raad geïnformeerd over dit onderwerp en welke informatie ontvangt hij?
 - Op welke manier wordt deze informatie door de raad behandeld?
 - Voldoet de manier waarop de informatie ontvangen wordt en welke informatie ontvangen wordt aan de wensen van de raad?
- Welke mogelijkheden heeft de raad om te sturen op dit onderwerp en in hoeverre wordt hiervan in de praktijk gebruikgemaakt?
 - Op welke wijze geeft de gemeenteraad invulling aan zijn kaderstellende en controlerende rol voor wat betreft de Participatiewet/het integrale karakter van het Sociaal Domein?
- Wat zijn de eventuele aandachts- en leerpunten voor de gemeenteraad?

2. Onderzoek dat begint vanuit het perspectief van de inwoner

Onderzoek dat begint vanuit het perspectief van de inwoner, koppelen we in dit voorbeeld aan de Participatiewet. Om specifiek te zijn: de ondersteuning die gemeenten inwoners bieden om te participeren op de arbeidsmarkt. De insteek van de vragen op elk onderdeel is zo veel mogelijk vanuit het perspectief van de inwoner, om uiteindelijk inzichtelijk te krijgen wat de ondersteuning in zijn of haar dagelijks leven betekent en welk effect het heeft.

Centrale vraag

Hoe ervaren inwoners de ondersteuning die ze van de gemeente krijgen bij het vinden van passend werk bij een reguliere werkgever? In hoeverre draagt deze ondersteuning daadwerkelijk bij aan het vinden van passend werk bij een reguliere werkgever en aan het welzijn, de zelfredzaamheid en de participatie van inwoners?

Deelvragen

Probleemschets

- In hoeverre zijn er signalen vanuit inwoners bekend over hoe zij de ondersteuning bij het vinden van passend werk bij een reguliere werkgever ervaren?
 - In hoeverre zijn deze signalen positief dan wel negatief?
 - In hoeverre is duidelijk wat de achterliggende aanleiding of oorzaak voor deze signalen is?

Beleid

- In hoeverre is er sprake van helder geformuleerd en vastgesteld beleid ten aanzien van de Participatiewet, met duidelijke ambities, doelen en financiële kaders?
 - In hoeverre is hierin gedefinieerd wat wordt verstaan onder “passend werk”?
 - In hoeverre zijn maatschappelijke effecten/effecten op het leven van de inwoner (SMART) in de beleidsdoelen opgenomen?
 - Is in het beleid differentiatie aangebracht (bijvoorbeeld op doelen of in te zetten instrumenten) voor verschillende doelgroepen om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen, behoeften en mogelijkheden van inwoners?

Organisatie

- Hoe ziet het ondersteuningsaanbod voor het vinden van passend werk bij een reguliere werkgever er voor inwoners uit?
- Hoe heeft de gemeente de inhoud van dit aanbod bepaald? In hoeverre is daarbij informatie over de wensen, behoeften en mogelijkheden meegenomen?
- Voert de gemeente de inhoud van dit aanbod zelf uit of is er gekozen om bepaalde onderdelen uit te besteden? Zo ja, welke en waarom?
- Welke middelen zijn beschikbaar voor het inzetten van het ondersteuningsaanbod en in hoeverre zijn deze toereikend?
- In hoeverre faciliteert de organisatiestructuur een integrale aanpak (bijvoorbeeld samenwerking met schuldhulpverlening of Wmo) om belemmeringen voor arbeidsparticipatie weg te nemen?

Uitvoering

- Hoe geeft de gemeente uitvoering aan het ondersteuningsaanbod voor inwoners voor het vinden van passend werk bij een reguliere werkgever?
 - Hoe is de toegang tot dit aanbod georganiseerd? Welke criteria hanteert de gemeente hiervoor en zijn deze eenduidig en transparant voor inwoners?
- In hoeverre is er ruimte om in de uitvoering maatwerk toe te passen, passend bij de situatie van de inwoner?

Resultaten

- Wat zijn de ervaringen van de inwoners met de door de gemeente geboden ondersteuning?
 - Heeft het ondersteuningsaanbod volgens de inwoner bijgedragen aan het vinden van werk bij een reguliere werkgever? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waardoor niet?
 - Heeft het ondersteuningsaanbod volgens de inwoner bijgedragen aan het welzijn van de inwoner? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waardoor niet?
- Hoeveel inwoners zijn uitgestroomd naar werk bij een reguliere werkgever?
 - Hoe duurzaam is de uitstroom? Hoeveel procent van de inwoners heeft na 6 maanden en na 12 maanden nog steeds werk bij een reguliere werkgever?

Evaluatie

- Op welke manier monitort en evalueert de gemeente de ervaringen van inwoners met de geboden ondersteuning?
 - Vindt deze monitoring op een structurele of incidentele manier plaats?
 - Hoe is de verdeling tussen kwantitatieve data en kwalitatieve data bij deze monitoring en evaluatie?
- Hoe wordt omgegaan met de uitkomsten van deze monitoring en evaluatie? Zijn er wijzigingen doorgevoerd in beleid of uitvoering op basis van deze uitkomsten?

Rol van de raad

- Op welke manier wordt de raad geïnformeerd over dit onderwerp en welke informatie ontvangt hij?
 - Op welke manier wordt deze informatie door de raad behandeld?
 - Voldoet de manier waarop de informatie ontvangen wordt en welke informatie ontvangen wordt aan de wensen van de raad?
- Welke mogelijkheden heeft de raad om te sturen op dit onderwerp en in hoeverre wordt hiervan in de praktijk gebruikgemaakt?
 - Op welke wijze geeft de gemeenteraad invulling aan zijn kaderstellende en controlerende rol voor wat betreft de Wmo?
- Wat zijn de eventuele aandachts- en leerpunten voor de gemeenteraad?

Samen
naar beter

BMC
BY RANDSTAD

QQQ vereniging van
rekenkamers

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

Namen adviseurs
Hanneke Vervoort
Arjuna Snoep-Delleman

